

Příručka

Ochrana duševního vlastnictví

OBSAH

1. Úvod	2	6.2.3. Ochrana označení původu dle Lisabonské dohody	10
2. Systém ochrany duševního vlastnictví v České republice	2	7. Právní prostředí v oblasti průmyslových práv	10
3. Mezinárodní spolupráce	2	7.1. Zákony a vyhlášky	10
4. Význam ochrany průmyslového vlastnictví	2	7.2. Právní předpisy ES	10
5. Ochrana technických řešení	3	7.3. Mezinárodní smlouvy	10
5.1. Charakteristika, předmět a doba ochrany	3	8. Patentoví zástupci	11
5.1.1. Patenty	3	8.1. Komora patentových zástupců	11
5.1.2. Dodatková ochranná osvědčení	3	9. Náklady průmyslově právní ochrany	11
5.1.3. Užité vzory	3	10. Oceňování nehmotného majetku	12
5.1.4. Průmyslové vzory	3	10.1. Metody oceňování	12
5.1.5. Topografie polovodičových výrobků	4	10.1.1. Tržní způsob oceňování	12
5.1.6. Předměty příbuzné technickým řešením	4	10.1.2. Výnosový způsob oceňování	12
5.1.6.1. Zlepšovací návrhy	4	10.1.3. Nákladový způsob oceňování	12
5.1.6.2. Odrůdy rostlin, plemena zvířat	4	10.1.4. Další způsoby oceňování	12
5.2. Řízení před Úřadem	4	10.1.5. Kvalitativní ocenění nehmotného majetku	12
5.2.1. Osoby	4	11. Průmyslové vlastnictví a licence	12
5.2.2. Přihláška či žádost, ostatní podání k Úřadu	4	11.1. Licenční smlouva	12
5.2.3. Řízení o přihlášce/žádosti	4	12. Porušování práv k duševnímu vlastnictví	13
5.3. Řízení o jednotlivých druzích ochrany	4	13. Vymáhání práv k duševnímu vlastnictví	13
5.3.1. Patentové řízení	4	13.1. Soudní ochrana	13
5.3.2. Řízení o udělení dodatkového ochranného osvědčení	5	13.1.1. Spory z porušení práv plynoucích z patentu, zapsaného užitého nebo průmyslového vzoru nebo ochranné známky	13
5.3.3. Řízení o zápisu užitého vzoru	5	13.1.2. Spory o původcovství a právo na patent, užitý vzor nebo průmyslový vzor	13
5.3.4. Řízení o zápisu průmyslového vzoru	5	13.1.3. Předběžná opatření a zajištění důkazů	13
5.3.5. Řízení o zápisu topografie	5	13.2. Mimosoudní možnosti uplatnění práv z průmyslového vlastnictví	14
5.4. Práva se vztahem k průběhu řízení o přihlášce/žádosti	5	13.3. Určovací řízení před Úřadem	14
5.4.1. Právo předchozího uživatele	5	13.4. Prosazování průmyslových práv na hranicích	14
5.4.2. Právo přednosti	6	13.5. Česká obchodní inspekce	14
5.4.3. Prozatímní ochrana	6	14. Informační a vzdělávací aktivity Úřadu průmyslového vlastnictví	14
5.5. Účinky přiznaných práv	6	14.1. Internetová prezentace Úřadu	14
5.6. Evropský patent	6	14.2. Prezenční výpůjčky patentové literatury	14
5.7. Řízení před Úřadem o již přiznaných právech	6	14.3. Rešerše	14
5.7.1. Návrhy na zrušení/vymaz ochrany	6	14.3.1. Rešerše na ochranné známky	14
5.7.2. Určovací řízení	6	14.3.2. Patentové rešerše	15
5.8. Teritoriální princip – ochrana v zahraničí	6	14.3.3. Rešerše na průmyslové vzory	15
5.8.1. Národní cestou obecně	6	14.4. Rešeršní databáze	15
5.8.2. Patenty cestou evropského patentu	7	14.4.1. Databáze patentů a užitéch vzorů	15
5.8.3. Patenty cestou mezinárodní přihlášky PCT	7	14.4.2. Databáze průmyslových vzorů	15
5.8.4. Průmyslové vzory – nadnárodní celky (regiony)	7	14.4.3. Databáze ochranných známek platných na území ČR	15
5.8.5. Průmyslový vzor Společenství	7	14.4.4. Zahraniční databáze	15
6. Ochrana práv na označení	7	14.5. Sledování stavu vybraných oblastí techniky	15
6.1. Ochranné známky	8	14.6. Vzdělávací činnost	16
6.1.1. Výluky ze zápisu	8	14.6.1. Dálkové specializační studium	16
6.1.2. Práva z ochranné známky	8	14.6.2. Krátkodobé kurzy a školení	16
6.1.3. Národní ochranné známky	8	14.7. Publikační činnost	16
6.1.4. Mezinárodní ochranné známky	9	14.8. PATLIB centra	16
6.1.5. Ochranné známky Společenství	9	15. Příklady často kladených otázek	16
6.2. Označení původu a zeměpisná označení a jejich odlišnost od ochranné známky	9	Seznam zkratk	16
6.2.1. Ochrana označení původu a zeměpisných označení v České republice	9		
6.2.2. Ochrana označení původu a zeměpisných označení v rámci Evropské unie	10		

1. Úvod

Každý podnikatel při zahájení podnikatelské činnosti zvažuje, jaké prostředky jsou pro úspěšné podnikání nezbytné. Nikdo z nich nepochybuje o nutnosti a účelnosti prostředků hmotného charakteru pro úspěch v podnikání. Další nedílnou součástí každé firmy, aniž to podnikatel často tuší, je stále významnější nehmotná složka podnikání. Ta zahrnuje především výsledky zvláštních schopností člověka myslet, tvořit, organizovat a podnikat. Z pohledu podnikatele lze uvést, že nehmotný majetek firmy tvoří zejména znalosti a zkušenosti, včetně těch tradičních předávaných z generace na generaci, receptury, technická a výrobní dokumentace, pracovní postupy, výrobní technologie, speciální počítačové programy, technická řešení ve formě unikátních výrobních prostředků nebo výrobků určených pro trh, originální vzhled výrobků a spolu s tím i vhodně zvolený název či logo. Nehmotným majetkem firmy jsou samozřejmě i patenty na vynálezy a další ochranné dokumenty, kterými je zajištěna ochrana uvedených předmětů a to vše lze, zjednodušeně řečeno, zahrnout pod pojem **duševní vlastnictví**.

Duševní vlastnictví je možné z hlediska jednotlivých předmětů a jejich ochrany rozdělit na:

- díla chráněná podle autorského práva a práv s tímto právem souvisejících - díla literární a další díla umělecká a vědecká – díla hudební, dramatická, fotografická, výtvarná, architektonická a podobně. Za dílo se považuje také počítačový program a databáze, za předpokladu, že jsou vlastním autorovým duševním tvůrčím dílem,

- předměty spadající pod průmyslově právní ochranu - technická řešení (patenty, užité vzory, případně topografie polovodičových výrobků), dále předměty průmyslového výtvarnictví a design (průmyslové vzory) na různá označení (ochranné známky, označení původu, zeměpisná označení, firemní jména). K právům průmyslovým lze zařadit i další předměty, především obchodní tajemství a know-how (psané i nepsané výrobní, obchodní a jiné zkušenosti).

2.

System ochrany duševního vlastnictví v České republice

System právní ochrany duševního vlastnictví v České republice je plně v souladu s principy tržního hospodářství a je harmonizován s právem EU. Jeho nedílnou součástí jsou kromě příslušných zákonů i státní instituce, které se problematikou ochrany a prosazování práv zabývají.

Ochranu děl a dalších předmětů podle autorského zákona* má v gesci Ministerstvo kultury České republiky a jím delegovaní kolektivní správci, např. Ochranný svaz autorský (OSA), Divadelní a literární agentura (Dilia) a další. Tyto organizace se starají o ochranu práv autorů a dalších oprávněných subjektů.

Ochranu předmětů spadajících pod průmyslová práva zajišťuje především Úřad průmyslového vlastnictví (dále ÚPV, Úřad), který plní zejména funkci patentového a známkového úřadu a provádí podle příslušných právních norem řízení o vynálezech, užitných vzorech, topografiích polovodičových výrobků, průmyslových vzorech, ochranných známkách, označeních původu a zeměpisných označeních.

Dalšími orgány a organizacemi, které se zabývají prosazováním a ochranou duševního vlastnictví jsou Česká obchodní inspekce, Policie ČR, soudy a státní zastupitelství, celní úřady, Státní zemědělská a potravinářská inspekce a další subjekty. Do systému ochrany průmyslového vlastnictví patří rovněž profesní komory, Komora patentových zástupců (www.patzastupci.cz) a Česká advokátní komora (www.advokatni-komora.cz), jejichž členové jsou připraveni každému původci či přihlašovatelovi pomoci v záležitostech ochrany průmyslového vlastnictví a zastupovat je v řízení jak v České republice, tak v zahraničí.

3.

Mezinárodní spolupráce

Česká republika je členskou zemí všech významných mezinárodních dohod v oblasti ochrany průmyslového vlastnictví. Je členem a spolupracuje zejména se Světovou organizací duševního vlastnictví (World Intellectual Property Organization; dále WIPO), Evropskou patentovou organizací (European Patent Organization; dále EPO) a Úřadem pro harmonizaci ve vnitřním trhu (Office for Harmonization in the Internal Market; dále OHIM). Pro podnikatele toto členství přináší výhody především v tom, že si mohou zajistit ochranu svého řešení nebo označení ve více zemích, ve kterých chtějí prosazovat své obchodní a jiné zájmy, zjednodušeným způsobem, prostřednictvím jediné přihlášky podané v České republice. Kromě toho mezinárodní spolupráce přináší i sjednocování postupů v řízení o přihláškách a další výhody.

4.

Význam ochrany průmyslového vlastnictví

Současné ekonomické prostředí u nás i ve světě je založeno na přirozené soutěži firem a jejich vzájemné konkurenci. K dosažení nebo udržení úspěchu na trhu je proto třeba investovat nemalé prostředky do výzkumu a vývoje technicky inovovaných nebo nových výrobků, jejich designu a označení. K zajištění návratnosti vložených prostředků, případně k dalšímu ekonomickému zhodnocení vzniklých řešení lze využít následujících možností.

První možností, jak zajistit ochranu svých originálních řešení nebo postupů, je jejich utajení na půdě firmy před potenciální konkurencí tak, aby bylo možné je monopolně využívat. Za tímto neformálním způsobem ochrany jsou skryty některé problémy a úskalí. Řešení bude utajené pouze do chvíle, než je někdo vyzradí. Zaměstnavatelé se snaží zavázat zaměstnance v pracovní smlouvě či vnitřní směrnici k povinnosti utajovat předměty duševního, resp. průmyslového vlastnictví, případně uzavřít k pracovní smlouvě tzv. konkurenční doložku. Velkou nevýhodou tohoto způsobu ochrany je, že i když zůstane řešení utajeno, může konkurence nezávisle dospět k témuž výsledku, ochránit si jej pro sebe a bránit v jeho dalším využívání.

Jiný způsob ochrany v případě, že vlastník nemá zájem na vlastní průmyslově právní ochraně, představuje **uveřejnění řešení** např. v odborné literatuře. Tím dojde ke ztrátě možnosti přihlásit řešení dodatečně k průmyslově právní ochraně jak pro vlastníka, tak i pro konkurenci. Řešení se tak stane volné pro všechny případné výrobce či obchodníky, aniž by jim ve využití mohl kdokoliv bránit.

Pokud chce vlastník na určitém území monopolně nehmotný majetek využívat a jinak z něho těžit, např. určováním ceny výrobku, a chce mít právo užívání shodného řešení konkurenci zakázat, pak jedinou cestou, jak toho dosáhnout, je **průmyslově právní ochrana originálních řešení** formou patentů, užitných vzorů, průmyslových vzorů a ochranných známek. Jejím

účelem je zajistit návratnost prostředků vložených do výzkumu a vývoje a inovací, zaručit výhody tvůrcům a majitelům nových technických řešení a zabezpečit výsledek jejich tvůrčí práce tak, aby jej snadno a rychle nezískala konkurence bez vynaložení jakýchkoliv nákladů. Právní ochrana nehmotného majetku sice zcela nevyloučí možnost jeho padělaní nebo okopírování třetí osobou, ale představuje významný prostředek k jeho ochraně a prosazování práv z takovéto ochrany plynoucích v případném sporu.

Kromě vlastní přímé produkce výrobků lze kvalitně chráněný nehmotný majetek ekonomicky zhodnotit, např. uzavřením licenční smlouvy.

V případě, že firma (zejména malá nebo střední) chce získat kapitál na nové investice, představuje hodnotný a dobře chráněný nehmotný majetek (např. patentem) významnou záruku pro investora. Ochrana duševního, resp. průmyslového vlastnictví by měla být nedílnou součástí dlouhodobé firemní strategie. K dosažení kvalitní ochrany předmětů průmyslového vlastnictví je třeba mít znalosti z oblasti technické, právní a obchodní, při rozhodovacím procesu zohlednit mnoho otázek, zejména jaké firmy se zabývají daným oborem, jaký lze očekávat směr vývoje v oboru, jaká řešení jsou chráněna a v jakém teritoriu, kdy bude končit jejich ochrana, jaké jsou možnosti chráněné řešení obejít, za jakou cenu, zda se zaměřit na vlastní výzkum nebo koupit licenci, jaká teritoria jsou volná a zda je na nich místo pro naše výrobky, zda je naše řešení schopné průmyslově právní ochrany, jakou formou, kde a zda vůbec řešení chránit a mnoho dalších.

5.

Ochrana technických řešení

5.1. Charakteristika, předmět a doba ochrany

5.1.1. Patenty

Patent je forma právní ochrany vynálezu splňujícího zákonná kritéria na tuto ochranu. Patenty jsou udělovány na vynálezy, které jsou **nové**, jsou výsledkem **vynálezecké činnosti** a jsou **průmyslově využitelné**.

Vynálezem se rozumí řešení z oblasti techniky, což je zákonem vyjádřeno negativním otevřeným výčtem těch případů, které **se za vynálezy nepovažují**:

- zejména objevy, vědecké teorie a matematické metody, estetické výtvoř, plány, pravidla a způsoby vykonávání duševní činnosti, hraní her nebo vykonávání obchodní činnosti, programy počítačů, či podávání informací.

Některá řešení, ač považována za řešení z oblasti techniky, jsou zákonem z patentování vyloučena. Patent tak nemůže být udělen na odrůdy rostlin a plemena zvířat a biologické způsoby pěstování rostlin a chovu zvířat, na způsoby chirurgického nebo terapeutického ošetřování a na diagnostické metody používané na lidském nebo zvířecím těle a dále na vynálezy, jejichž využití by se přičilo veřejnému pořádku nebo dobrým mravům.

Patent platí **20 let od podání přihlášky**, ovšem za předpokladu placení každoročních udržovacích poplatků.

5.1.2. Dodatková ochranná osvědčení

Dodatková ochranná osvědčení (dále jen „osvědčení“) bezprostředně souvisí s patentem („základní patent“), v zásadě znamenají prodloužení doby ochrany látky, která je chráněna tímto základním patentem. Důvod ochrany osvědčením spočívá v kompenzaci faktu, že v některých případech nelze po určitou dobu platnosti patentu vynález využívat. Je tomu tak v případě léčiv a přípravků na ochranu rostlin, pro jejichž uvedení na trh je třeba souhlasu (registrace) příslušné autority – v ČR je to pro oblast léčivých přípravků pro lidské použití Státní ústav pro kontrolu léčiv, pro oblast veterinárních přípravků Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv, v rámci EU je to Evropská agentura pro hodnocení léčivých přípravků se sídlem v Londý-

ně. Pro oblast přípravků na ošetřování rostlin je státní autoritou Státní rostlinolékařská správa, na evropské úrovni taková instituce ustanovena není.

Osvědčení platí po dobu odpovídající době, jež uplynula mezi dnem podání přihlášky základního patentu a dnem první registrace umožňující uvést přípravek na trh v České republice, resp. Evropském společenství, jako léčivý přípravek či jako přípravek na ochranu rostlin, zkrácené o pět let, nejdéle však pět let ode dne, kdy toto osvědčení nabylo účinnosti.

5.1.3. Užité vzory

Užitným vzorem lze chránit technické řešení, které je **nové**, přesahuje rámec pouhé **odborné dovednosti** a je **průmyslově využitelné**.

Pojem „technické řešení“ odpovídá pojmu „vynález“ u ochrany patentem, předměty, které je možno chránit patentem a užitným vzorem, jsou tedy z tohoto pohledu srovnatelné. Z ochrany užitným vzorem jsou však oproti patentu dále vyloučeny biologické reproduktivní materiály a jakékoliv „způsoby“.

Zapsaný užitný vzor platí **4 roky ode dne podání přihlášky**. Doba platnosti zápisu užitného vzoru prodlouží Úřad na (zpoplatněnou) žádost majitele užitného vzoru až dvakrát, pokaždé o tři roky. Maximální doba platnosti zapsaného užitného vzoru je tedy 10 let.

5.1.4. Průmyslové vzory

Průmyslovým vzorem se rozumí **vzhled výrobku nebo jeho částí**, spočívající zejména ve znacích linií, obrysu, barev, tvaru, struktury nebo materiálů výrobku samotného, nebo jeho zdobení. Jde o vizuálně vnímatelnou vlastnost či složku výrobku, nejde o technickou, konstrukční, funkční, materiálovou nebo jinou podstatu výrobku, byť by tato byla z reálného výrobku nebo jeho vyobrazení srozumitelná.

Výrobek je průmyslově nebo řemeslně vyrobený předmět, včetně součástí určených k sestavení do jednoho složeného výrobku, dále grafický symbol a typografický znak s výjimkou počítačových programů. Složeným výrobek je výrobek, který se skládá z několika součástí, které mohou být vyměněny a které umožňují rozebrání a nové sestavení výrobku. Grafický symbol (např. piktoqram) a typografický znak (písmo ve smyslu konkrétní sady alfanumerických znaků, které se realizuje tiskem textů) v definici výrobku představují jmenovitě vymezený průlom do dosavadního chápání výrobku – jakožto prostorového nebo plošného předmětu, který má pevnou, hmotnou formu.

Grafika sama o sobě, bez toho, že by byla aplikována na konkrétním nosiči (kterým musí být konkrétní prostorový nebo plošný výrobek), resp. agregována do jeho celkového vzhledu, není průmyslovým vzorem, protože nepředstavuje vzhled výrobku.

Průmyslový vzor je způsobilý ochrany, je-li **nový** a má-li **individuální povahu**. Za nový se považuje, nebyl-li přede dnem podání přihlášky nebo přede dnem vzniku práva přednosti zpřístupněn veřejnosti shodný průmyslový vzor. Za zpřístupnění veřejnosti se nepovažuje zpřístupnění původcem průmyslového vzoru nebo jeho právním nástupcem během 12 měsíců přede dnem podání přihlášky. Za shodné se považují, jestliže se jejich znaky liší pouze nepodstatně. Průmyslový vzor vykazuje individuální povahu, jestliže celkový dojem, který vyvolává u informovaného uživatele, se liší od celkového dojmu, který u takového uživatele vyvolává průmyslový vzor zpřístupněný veřejnosti přede dnem podání přihlášky.

Zapsat nelze průmyslový vzor, je-li v rozporu s veřejným pořádkem nebo dobrými mravy, nebo pokud existuje překážka tzv. staršího práva, tzn. pokud již byl u Úřadu shodný průmyslový vzor přihlášen dříve.

Ochrana zapsaného průmyslového vzoru trvá **5 let od data podání přihlášky** průmyslového vzoru. Vlastník průmyslového vzoru může tuto dobu ochrany opakovaně obnovit, a to vždy o 5 let, až na celkovou dobu 25 let od data podání přihlášky průmyslového vzoru.

* Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění zákona č. 81/2005 Sb., zákona č. 61/2006 Sb., zákona č. 186/2006 Sb. a zákona č. 216/2006 Sb.

5.1.5. Topografie polovodičových výrobků

Topografií polovodičového výrobku (dále jen „topografie“) se rozumí série jakkoli zafixovaných nebo zakódovaných vzájemně souvisejících zobrazení, znázorňující trojrozměrné trvalé uspořádání vrstev, z nichž se polovodičový výrobek skládá, přičemž každé zobrazení znázorňuje vzor jedné vrstvy polovodičového výrobku nebo jeho části, popřípadě povrchu polovodičového výrobku v jednotlivých stupních výroby nebo jeho části.

Chráněny mohou být topografie, které jsou výsledkem tvůrčí činnosti původce a které nejsou v průmyslu polovodičových výrobků běžné.

Doba trvání ochrany topografie skončí uplynutím 10 let od konce kalendářního roku, v němž tato ochrana vznikla.

5.1.6. Předměty příbuzné technickým řešením

5.1.6.1. Zlepšovací návrhy

Za zlepšovací návrhy se pokládají technická, výrobní nebo provozní zdokonalení, jakož i řešení problémů bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a životního prostředí, s nimiž má zlepšovatel právo nakládat. Práva ze zlepšovacích návrhů nevzniknou, brání-li jim práva z patentu.

Zlepšovatel je povinen nabídnout zlepšovací návrh svému zaměstnavateli, týká-li se zlepšovací návrh oboru práce nebo činnosti zaměstnavatele. Právo využívat zlepšovací návrh vzniká uzavřením smlouvy se zlepšovatelem o přijetí nabídky zlepšovacího návrhu a odměně za něj. Jestliže s ním zaměstnavatel ve lhůtě dvou měsíců od nabídky zlepšovacího návrhu neuzavřel smlouvu o přijetí nabídky zlepšovacího návrhu a odměně za něj, má zlepšovatel právo se zlepšovacím návrhem nakládat bez omezení (např. ho nabídnout jinému podnikateli, jehož oboru práce nebo činnosti se zlepšovací návrh také týká).

Vztahy z vytvoření a využívání zlepšovacích návrhů jsou tedy vztahy mezi zlepšovatelem a jeho zaměstnavatelem, případně jiným podnikatelem, řešený by měly být nejlépe podnikovými směrniciemi. Úřad o těchto předmětech žádné řízení nevede.

5.1.6.2. Odrůdy rostlin, plemena zvířat

Odrůdou je skupina rostlin náležející k nejnižšímu stupni botanického třídění, jenž může být

- určena vyjádřením charakteristik vyplývajících z daného genotypu nebo kombinace genotypů,
- odlišena od jiné skupiny rostlin alespoň jednou uvedenou charakteristikou,
- považována za jednotku rozmnožovatelnou beze změny.

Plemenem se rozumí populace zvířat jednotného původu, charakteristických morfologických a fyziologických vlastností, schopná se reprodukovat; za plemeno se považují též linie a hybridí a u drůbeže též užitkové typy.

Samotné odrůdy rostlin a plemena zvířat jsou vyloučeny z ochrany patentem či užitným vzorem, neznamená to však, že jimi nemohou být chráněna řešení, která se k rostlinám či zvířatům vztahují – za předpokladu, že taková řešení jsou technického charakteru a splňují podmínky patentovatelnosti (ochrany).

Na ochranu odrůd rostlin se vztahuje zákon č. 408/2000 Sb., o udělení ochrany rozhoduje Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský. Právní úpravu pro ochranu plemen zvířat Česká republika v současnosti zakotvenu nemá.

5.2. Řízení před Úřadem

5.2.1. Osoby

Původce je fyzická osoba, která vlastní tvůrčí činností vytvořila předmět, pro který se požaduje ochrana (vynález, užitný vzor, průmyslový vzor, topografií).

Příhlašovatel je osoba, zde již to může být osoba jak fyzická tak právnická, které příslušejí práva k předmětu, pro který se požaduje ochrana. Původní práva k předmětu, tedy i právo na podání přihlášky se žádostí o přiznání práv přísluší původci nebo jeho právnímú nástupci. V případě, že předmět, na který je požadována ochrana, vytvoří původce ke splnění úkolu z pracovního nebo jiného obdobného pracovněprávního vztahu (pracovní poměr) k zaměstnavateli, přechází právo na zmíněný předmět na zaměstnavatele (tzv. zaměstnanecké vynálezy, vzory, topografie), není-li smlouvou stanoveno jinak. Právo podat přihlášku může přejít na jinou osobu (právní nástupce) i jiným způsobem, např. také dědictvím nebo tím, že původce svá práva převede na jinou osobu smlouvou.

Vlastníkem/majitelem práv se stává přihlašovatel.

5.2.2. Přihláška či žádost, ostatní podání k Úřadu

O přiznání práv se u Úřadu žádá přihláškou/žádostí, nejlépe s použitím úředního formuláře dostupného zdarma v podatelně Úřadu nebo na webových stránkách Úřadu. Formulář obsahuje základní informace pro přihlašovatele a podrobný návod k vyplnění.

Přihláška/žádost se podává písemně (v papírové podobě) poštou nebo osobně v Úřadu, může však být, stejně jako většina dalších podání v průběhu řízení, podána i elektronicky e-mailem, ovšem se zaručeným elektronickým podpisem. Faxové či elektronické podání bez zaručeného elektronického podpisu musí být do 5 dnů doplněno písemnou formou nebo elektronickou se zaručeným elektronickým podpisem (podrobnosti „Elektronická podatelna“ na internetových stránkách Úřadu). Užití faxového podání se však zejména při přenosu vyobrazení nedoporučuje z důvodu možného vadného přenosu, což může vést až ke ztrátě data podání přihlášky.

5.2.3. Řízení o přihlášce/žádosti

Úřad vede s přihlašovatelem (většinou písemné) jednání, zjistí-li, že přihláška má vady, případně že obsahuje předmět, který nespĺňuje právními předpisy stanovené podmínky ochrany.

Úřad musí o všech zjištěných skutečnostech, které by mohly mít vliv na nepřiznání práv, přihlašovatele informovat, musí mu poskytnout lhůtu k odstranění zjištěných vad, případně k vyjádření se k výhradám ohledně nesplnění podmínek ochrany.

Řízení před Úřadem o přiznání práv je ukončeno **rozhodnutím**.

Při splnění všech podmínek Úřad přihlašovateli přizná právo, o které žádal, a vydá doklad, což podle situace znamená

- udělení patentu (vydání patentové listiny), nebo
- udělení dodatkového ochranného osvědčení (jeho vydání), nebo
- zápis užitného vzoru (vydání osvědčení o zápisu užitného vzoru do rejstříku), nebo
- zápis topografie (vydání osvědčení o zápisu topografie do rejstříku), nebo
- zápis průmyslového vzoru (vydání osvědčení o zápisu průmyslového vzoru do rejstříku).

Při nesplnění podmínek procesně právních Úřad řízení o přihlášce/žádosti zastaví.

Shledá-li Úřad, že přihlášený předmět nespĺňuje některou z hmotně právních podmínek přiznání ochrany, to je podmínke, které se bezprostředně vztahují k oprávněnosti či vymezení rozsahu i obsahu požadované ochrany, pak takovou přihlášku zamítne, nebo částečně zamítne, vztahují-li se výhrady jen k části předmětu.

5.3. Řízení o jednotlivých druzích ochrany

5.3.1. Patentové řízení

Řízení o udělení patentu se vede na základě přihlášky, která obsahuje

žádost, podlohy popisující vynález a přílohy, jsou-li třeba. **Žádost** (vyplněný formulář) obsahuje název vynálezu, údaje o původci, přihlašovateli, případně zástupci, je-li přihlašovatel zastoupen, a podepsaný projev vůle přihlašovatele, že žádá o udělení patentu. **Podlohy** popisující vynález obsahují popis vynálezu, nejméně jeden patentový nárok, případně výkresy a anotaci, to vše ve trojím vyhotovení, z nichž alespoň jedno, hlavní vyhotovení musí vyhovovat požadavkům pro tisk a reprodukci. Jedno vedlejší vyhotovení v papírové podobě musí přihlašovatel podepsat.

Vynález musí být v přihlášce vysvětlen tak jasně a úplně, aby ho mohl odborník uskutečnit a z hlediska účinků patentu je nutno také přesně odlišit, co patent chrání. V patentových nárocích musí být jasně a stručně vymezen předmět, který má být chráněn patentem. V anotaci, která slouží zejména k rešeršním účelům, se uvede krátká charakteristika předmětu, který má být chráněn patentem.

Pokud přihláška neobsahuje zjevně nepatentovatelná řešení a pokud nemá nedostatky, které by bránily jejímú zveřejnění, Úřad přihlášku **zveřejní po uplynutí 18 měsíců od vzniku práva přednosti** a toto zveřejnění oznámí ve Věstníku Úřadu.

Na žádost přihlašovatele nebo jiné osoby podrobí Úřad přihlášku průzkumu, zda splňuje podmínky pro udělení patentu, tj. podmínku novosti, vynálezec-ké činnosti a průmyslové využitelnosti. **Žádost o úplný průzkum** musí být podána nejpozději **do 36 měsíců od podání přihlášky**. Uvedenou lhůtu nelze prodloužit a její zmeškání nelze prominout.

5.3.2. Řízení o udělení dodatkového ochranného osvědčení

Po přistoupení České republiky k Evropskému společenství postupuje Úřad ve věci udělování osvědčení pro léčiva nebo pro přípravky na ochranu rostlin podle Nařízení Rady (EHS) č. 1768/92 o zavedení dodatkových ochranných osvědčdení pro léčiva a Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1610/96 o zavedení dodatkových ochranných osvědčení pro přípravky na ochranu rostlin.

Žádost o udělení osvědčení podává u Úřadu majitel základního patentu **do šesti měsíců ode dne rozhodnutí o registraci přípravku** podle zvláštních právních předpisů; je-li registrace provedena před udělením základního patentu, musí být žádost o osvědčení podána ve lhůtě šesti měsíců ode dne udělení patentu.

Žádost musí obsahovat:

- žádost o udělení osvědčení, v níž je uvedeno: jméno a adresa žadatele, jméno a adresa zástupce, je-li žadatel zastoupen, číslo základního patentu a název vynálezu, číslo a datum první registrace přípravku podle zvláštních právních předpisů,
- kopii rozhodnutí o registraci přípravku vydaného podle zvláštních právních předpisů, v níž je přípravek identifikován, včetně souhrnu údajů o přípravku u léčiva,
- chemické, generické či jiné názvosloví umožňující ztotožnit látku chráněnou základním patentem s registrovaným přípravkem.

Úřad udělí osvědčení, jestliže k datu podání žádosti základní patent platí na území České republiky, přípravek obsahuje účinnou látku chráněnou základním patentem a je platně registrován jako léčivo nebo jako přípravek na ochranu rostlin podle zvláštních právních předpisů, na látku dosud nebylo uděleno osvědčení a registrace je prvním povolením k uvedení hromadně vyráběného léčiva v České republice nebo prvním povolením k uvedení přípravku na ochranu rostlin na trh v České republice, resp. v Evropském společenství.

5.3.3. Řízení o zápisu užitného vzoru

Požadavky na **přihlášku užitného vzoru**, včetně vysvětlení podstaty řešení a vymezení tohoto předmětu v nárocích (zde „nároky na ochranu“), jsou obdobné požadavkům na patentovou přihlášku. Podstatnější rozdíly jsou v tom, že podlohy se předkládají ve dvou vyhotoveních, nezpracovává se

anotace a nemohou být účinně uplatněny jakékoliv způsobové nároky.

Užitné vzory se zapisují do rejstříku na základě tzv. **registračního principu**, kdy Úřad запиše užitný vzor do rejstříku, aniž by zkoumal, zda předmět přihlášky vyhovuje kritériím novosti a tvůrčí úrovně, tj. zda je způsobilý k ochraně. Užitným vzorem tak lze získat ochranu řešení mnohem rychleji než patentem, majitel by se však měl ověřením stavu techniky sám přesvědčit, jak věcně silná (nenapadnutelná) ochrana to je.

Hodnocením věcných podmínek ochrany se Úřad v těchto případech zabývá až na návrh třetí strany v řízení charakteru dvoustranného občanskoprávního řízení.

5.3.4. Řízení o zápisu průmyslového vzoru

Aby **přihláška průmyslového vzoru** mohla být považována za podanou, musí obsahovat údaje o přihlašovateli, projev jeho vůle o zápis průmyslového vzoru do rejstříku a vyobrazení průmyslového vzoru, které dává jednoznačnou představu o vzhledu výrobku nebo jeho části, a to v kvalitě umožňující další reprodukci. Vyobrazení průmyslového vzoru je nejdůležitější přílohou přihlášky průmyslového vzoru a jeho provedení je třeba věnovat velkou péčí, neboť jen ono definuje předmět ochrany a rozsah této ochrany. Vyobrazení může mít formu fotografie nebo výkresu. Ten však nesmí být výkresem výrobním nebo konstrukčním, neboť má znázorňovat pouze vzhled výrobku. Vyobrazení se k přihlášce přikládá v pěti vyhotoveních, případně vždy jedno vyhotovení navíc za každého druhého a dalšího spolupřihlašovatele.

Přihláška může být podána jako jednoduchá (jeden průmyslový vzor), nebo jako hromadná (dva nebo více průmyslových vzorů, musí však patřit do jedné třídy mezinárodního třídění průmyslových vzorů). Povinnou součástí příloh hromadné přihlášky průmyslového vzoru je seznam průmyslových vzorů obsažených v přihlášce. Ten musí korespondovat s počtem průmyslových vzorů obsažených v přihlášce a s číslováním jejich vyobrazení včetně jednotlivých pohledů.

V řízení o přihláškách průmyslových vzorů provádí Úřad tzv. věcný průzkum, zda předměty splňují podmínky předepsané pro jejich zápis do rejstříku průmyslových vzorů, přišemž rovněž zjišťuje, zda má přihláška všechny potřebné formální náležitosti.

5.3.5. Řízení o zápisu topografie

Přihláška topografie kromě žádosti o zápis topografie do rejstříku, s uvedením názvu topografie, a podloh, umožňujících identifikaci topografie (případně i vzorek výrobku, který topografií obsahuje) musí obsahovat i datum prvního, nikoli skrytého využití topografie, je-li dřívější než datum podání přihlášky, a doklad o nabytí práva na topografii a údaje svědčící o právu na ochranu topografie (právo mohou uplatnit občané České republiky a osoby, které mají bydliště nebo sídlo na území členského státu Světové obchodní organizace – WTO).

Přihlašovatel je oprávněn některé části z požadovaných podloh umožňujících identifikaci topografie označit jako obchodní nebo výrobní tajemství.

Úřad podrobí každou přihlášku topografie pouze tzv. průzkumu způsobilosti topografie k zápisu do rejstříku topografií, věcný průzkum splnění podmínek ochrany v přihláškovém řízení neprovádí.

5.4. Práva se vztahem k průběhu řízení o přihlášce/žádosti

5.4.1. Právo předchozího uživatele

Tímto právem dochází k omezení účinků patentu. Patent totiž nepůsobí proti tomu, kdo nezávisle na původci nebo majiteli patentu ještě před vznikem práva přednosti vynález využíval nebo k tomu vykonal prokazatelná opatření. Nedojde-li k dohodě, může se předchozí uživatel domáhat tohoto práva

u soudu. Obdobně platí i u ochrany užitným vzorem, stejně jako u ochrany průmyslovým vzorem.

5.4.2. Právo přednosti

Podáním přihlášky u Úřadu vzniká přihlašovatel **právo přednosti (priorita)** před každým, kdo podá shodnou přihlášku později. To především znamená, že v případě udělení ochrany na přihlášený předmět či jeho zveřejnění v průběhu řízení o přihlášce vynálezu nemůže být jinému přihlašovatel účinně přiznána ochrana na stejný předmět přihlášený později.

5.4.3. Prozatímní ochrana

Vzniká při řízení o udělení patentu, **v okamžiku zveřejnění přihlášky**. Zveřejněním patentové přihlášky jsou veřejnosti poskytnuty informace o podstatě vynálezu, přičemž v té době většinou ještě není udělen patent, který by majiteli poskytoval výhradní práva. Zákon pro takový případ poskytuje přihlašovatel možnost domáhat se přiměřené náhrady od toho, kdo po zveřejnění patentové přihlášky její předmět využíval. Právo na přiměřenou náhradu však může účinně uplatnit až ode dne, kdy nastávají účinky patentu.

5.5. Účinky přiznaných práv

Účinky přiznaných práv umožňují plnohodnotné uplatnění výhradních práv k předmětu a **formou** ochrany, jak bylo v přihlášce či žádosti projeveno. Samozřejmou podmínkou vzniku účinků je přiznání požadovaných práv. Základní účinky přiznaných práv spočívají v tom, že pouze majitel/vlastník má výlučné právo

- chráněný předmět využívat,
- poskytovat souhlas k využívání jiným osobám (licenční smlouva),
- převést práva na jinou osobu.

Účinky ochrany patentem nastávají dnem, kdy Úřad ve Věstníku oznámí, že patent byl udělen.

Udělené dodatkové ochranné osvědčení nabývá účinnosti uplynutím zákonné doby platnosti základního patentu. Z osvědčení vyplývají stejná práva jako ze základního patentu. Na osvědčení se vztahují stejná omezení a vyplývají z něj stejné povinnosti jako ze základního patentu.

Ochrana užitným vzorem vzniká jeho zápisem do rejstříku. Dnem zápisu také Úřad zpřístupní veřejnosti podlohy, které popisují předmět ochrany (technické řešení). Účinky zápisu užitného vzoru plně odpovídají účinkům patentu.

Práva ze zapsaného průmyslového vzoru platí ode dne podání přihlášky. Nebyl-li průmyslový vzor zveřejněn, jeho vlastník může uplatňovat práva ze zápisu vůči třetím osobám jen tehdy, není-li průmyslový vzor užíván v dobré víře.

Ochrana topografie vzniká buď ke dni prvního nikoli skrytého obchodního využití topografie (ve lhůtě 2 let od tohoto využití třeba u Úřadu podat přihlášku), nebo ke dni podání řádné přihlášky, jestliže topografie nebyla dříve obchodně využita, popřípadě byla-li využita pouze skrytě.

5.6. Evropský patent

Na základě Dohody o udělování evropských patentů existuje v rámci Evropy tzv. evropský patent. Není tedy patentem Společenství, ten dosud ustanoven nebyl. Evropský patent je udělován v jednom řízení Evropským patentovým úřadem (EPÚ) pro všechny smluvní země Evropské patentové organizace (EPO), po svém udělení však již má povahu patentů národních – národní úřady dále rozhodují na příklad o jeho zrušení (pouze na svém území). Česká republika přistoupla k EPO ke dni 1. 7. 2002. Od tohoto data mohou přihlašovatelé z celého světa usilovat o získání evropského patentu s možností jeho platnosti i na území České republiky. Lze předpokládat, a statistické údaje minulých let to potvrzují, že evropských patentů s účinky na území ČR bude násobně více, než dosud

udělovaných patentů národní cestou. Je tedy nutné si proto uvědomit, že vzroste počet řešení, která budou na území ČR chráněna výhradními právy.

5.7. Řízení před Úřadem o již přiznaných právech

5.7.1. Návrhy na zrušení/výmaz ochrany

Právní předpisy o všech popisovaných formách ochrany připouštějí možnost zrušení ochrany, zjistí-li se dodatečně, že tato ochrana byla přiznána neprávem. Zrušení či výmaz má účinky, jako by práva nebyla vůbec přiznána.

Návrh na zrušení/výmaz musí být věcně odůvodněn a zároveň musí být doloženy nebo navrženy důkazní prostředky. U návrhu na výmaz užitného a průmyslového vzoru nemohou být důvody výmazu, včetně označení důkazů, dodatečně měněny. Úřad návrh postoupí majiteli/vlastniku práv a vyzve ho, aby se v dané lhůtě k návrhu vyjádřil. Nevyjádří-li se ve lhůtě, není to v případě patentu, osvědčení a průmyslového vzoru na překážku rozhodnutí o návrhu. Nevyjádří-li se v případě užitného vzoru a topografie (tedy kde nebyl prováděn věcný průzkum), Úřad užitný vzor nebo topografii vymaže z rejstříku automaticky.

5.7.2. Určovací řízení

Osoba, která prokáže oprávněný zájem, může podat u ÚPV žádost o určení, zda konkrétní předmět (např. výrobek, který vyrábí) spadá do rozsahu cizího patentu popř. užitného vzoru. Tak se může vyhnout soudnímu sporu s majitelem patentu či užitného vzoru, resp. své postavení v případném sporu posílit.

5.8. Teritoriální princip – ochrana v zahraničí

Práva z průmyslového vlastnictví mají teritoriální charakter, platí pouze na území, pro které má příslušnou udělovací pravomoc autorita (úřad), která práva přiznala. Prvotně jsou těmito autoritami národní patentové a známkové úřady, existuje několik tzv. regionálních autorit, na základě mezinárodních smluv.

Věcné a formální náležitosti přihlášky, procedura řízení o přihlášce se zahraničním úřadem, včetně jednacího jazyka, poplatků, lhůt řízení apod. jsou dány právními předpisy toho kterého státu a mohou se, zejména pokud jde o formální stránku přihlášky a řízení o přihlášce, stát od státu lišit.

V naprosté většině států si však přihlašovatel, který má sídlo z jejich pohledu v zahraničí, musí povinně zvolit pro komunikaci s tamním úřadem kvalifikovaného, tj. v daném státě pro takovou službu oprávněného, zástupce. Ten potom přihlašovatel poskytne veškeré informace týkající se přihlášení do zahraničí.

Pro přihlašování průmyslových práv do zahraničí je důležitým pojmem tzv. „unijní priorita“. Tento institut umožňuje zachovat právo přednosti z první podané přihlášky i pro přihlášky se shodným předmětem podané v dalších státech. Podmínkou je, že přihláška uplatňující unijní prioritu musí být podána od data podání přihlášky první („prioritní“), která založila „unijní prioritu“:

- do 12 měsíců v případě patentových přihlášek a přihlášek užitných vzorů a
- do 6 měsíců v případě přihlášek průmyslových vzorů.

V dalším budou popsány možnosti rozšíření ochrany na území jiných států (teritorií), s důrazem na Evropu.

5.8.1. Národní cestou obecně

Vynálezy k ochraně patentem, včetně osvědčení, užitné vzory i průmyslové vzory lze (prostřednictvím zástupce) přihlásit přímo u úřadu každého státu, ve kterém si chce přihlašovatel ochranu zajistit.

U užitných vzorů připadá v úvahu pouze národní cesta, včetně využití mezi-národní PCT přihlášky (viz dále), obojí však v omezeném rozsahu. Omezení

spočívá v tom, že ne všechny státy poskytují tento druh ochrany technických řešení.

Vyčerpávající informaci o typech ochrany patentem či užitným vzorem v různých zemích lze získat na adrese (http://www.wipo.int/pct/en/texts/pdf/typesprotection.pdf).

5.8.2. Patenty cestou evropského patentu

Pokud si přihlašovatel přeje získat patent pouze pro státy, které jsou členským státem EPO, pak je možno podat žádost o evropský patent.

Evropskou patentovou přihlášku může podat každá fyzická nebo právnická osoba a to bez ohledu na občanství nebo bydliště či sídlo. Avšak přihlašovatelé, kteří nemají bydliště nebo sídlo v některém ze smluvních států, musí být zastoupeni při všech řízeních před EPÚ, s výjimkou podání evropské patentové přihlášky, zástupcem, který je zapsán do seznamu vedeného za tímto účelem EPÚ. Adresář kvalifikovaných zástupců lze objednat u EPÚ.

Evropskou patentovou přihlášku lze podat u EPÚ v Mnichově nebo v jeho pobočce v Haagu nebo v jeho kanceláři v Berlíně; nebo, pokud to právo smluvního státu připouští nebo předepisuje, u ústředního úřadu průmyslového vlastnictví nebo jiného příslušného orgánu tohoto smluvního státu - u ÚPV České republiky je možno evropské patentové přihlášky podávat. Žádosti o udělení evropského patentu jsou k dispozici bezplatně v podatelně ÚPV, dále na internetových stránkách ÚPV i EPÚ. Žádost musí být vždy vyplněna v některém z úředních jazyků EPÚ, tj. angličtině, francouzštině nebo němčině.

Evropské patentové přihlášky – tedy i podlohy - se rovněž podávají v některém z uvedených úředních jazyků EPÚ. Nicméně přihlašovatelé, kteří mají bydliště nebo sídlo na území smluvního státu, jehož úředním jazykem je jiný jazyk než některý z úředních jazyků EPÚ a příslušníci tohoto státu, kteří mají trvalý pobyt v zahraničí, mohou podat evropskou patentovou přihlášku v úředním jazyce tohoto státu, od 1. 7. 2002 tedy i v češtině, přičemž překlad do některého z úředních jazyků EPÚ musí předložit do tří měsíců od podání evropské patentové přihlášky, nejpozději však do třinácti měsíců ode dne vzniku práva přednosti. Pokud přihlašovatel využije této možnosti, sníží se přihlašovací poplatek o 20 %. Všechny platby i celé další řízení jsou vedeny Evropským patentovým úřadem.

Podrobné informace: http://www.european-patent-office.org

5.8.3. Patenty cestou mezinárodní přihlášky PCT

Smlouva o patentové spolupráci (PCT) umožňuje jedinou tzv. mezinárodní přihláškou, podanou například i u ÚPV, naplnit funkci podání ve všech smluvních státech PCT. Po vstupu do národní fáze řízení tak lze získat ochranu ve 137 smluvních státech a čtyři regionální patenty (včetně evropského) (stav k 1. 3. 2007). Mezinárodní přihláška se podává u ÚPV v angličtině, němčině nebo francouzštině, ve stejném jazyku pak musí být i žádost o mezinárodní přihlášku, kterou lze obdržet bezplatně v ÚPV. Přihlášku je možno podat i v češtině s tím, že je nutno do jednoho měsíce od podání mezinárodní přihlášky předložit překlad do jednoho ze shora uvedených jazyků. Žádost (formulář) však musí být vždy v jednom z těchto jazyků. Je možno využít i elektronické formy podání za využití softwaru PCT-SAFE/EASY, k němuž jsou bližší informace na webových stránkách WIPO.

Mezinárodní fáze řízení zahrnuje provedení mezinárodní rešerše a zveřejnění mezinárodní přihlášky 18 měsíců od priority. Na základě výsledku mezinárodní rešerše a vydání posudku o patentovatelnosti se přihlašovatel rozhoduje, zda bude pokračovat v řízení. Přihlašovatel dále může ve lhůtě do 22 měsíců od data vzniku práva přednosti, resp. do tří měsíců od předání rešeršní zprávy a písemného posudku, podle toho, která lhůta uplyne později, požádat o mezinárodní předběžný průzkum. Návrh na mezinárodní

* Pozn.: Existuje i forma ochrany tzv. „nezapsaným průmyslovým vzorem Společenství“, která vzniká bez jakékoliv přihlášky a následné registrace pouhým uvedením výrobku, ve kterém je průmyslový vzor ztělesněn, na trh v EU.

předběžný průzkum stejně jako příslušná platba se adresují EPÚ v Mnichově, který provádí průzkum pro mezinárodní přihlášky podané v ČR.

Samotné udělení požadované ochrany probíhá až **v národní fázi řízení** v každém státě samostatně. Lhůta pro vstup do národní fáze je 30 měsíců od vzniku práva přednosti s tím, že každý úřad může stanovit lhůtu delší. Nicméně některé úřady si ponechaly dřívější lhůtu pro vstup do národní fáze 20 měsíců. Každý úřad tyto závažné skutečnosti oznamuje Mezinárodnímu úřadu WIPO, který informace zveřejňuje. Je proto nutné, aby si přihlašovatel včas ověřil, např. na internetových stránkách WIPO v PCT Applicant’s Guide, lhůtu pro vstup do národní fáze stanovenou úřadem, u kterého hodlá požádat o udělení národního resp. regionálního patentu, zjistil si možné typy ochrany v daném státě (patenty, užitné vzory atd.) a další podmínky nezbytné pro pokračování řízení v národní fázi.

5.8.4. Průmyslové vzory – nadnárodní celky (regiony)

Přihlašovatel se sídlem v České republice může přihlásit průmyslový vzor a získat ochranu i pro určité nadnárodní celky.

Jedním z nich je Benelux. Pro celek území všech tří států Beneluxu lze získat ochranu průmyslového vzoru podáním přihlášky v Beneluxském úřadu pro design (podrobné informace viz http://www.bbtm-bbdm.org/).

5.8.5. Průmyslový vzor Společenství

Možností, kterou má přihlašovatel se sídlem v České republice pro ochranu svého průmyslového vzoru v podstatné části Evropy, je získání ochrany „zapsaným průmyslovým vzorem Společenství“, jehož ochrana se vztahuje na celek území Evropské unie.*

Podacím místem pro přímé podání přihlášky pro zapsaný průmyslový vzor Společenství je OHIM ve španělském Alicante. Nepřímé podání této přihlášky za poplatek je možné přes národní úřady průmyslového vlastnictví členských států Evropské unie. Veškeré informace o průmyslovém vzoru Společenství jsou dostupné na adrese http://oami.eu.int. nebo na stránkách Úřadu. Přihlašovatelem zapsaného průmyslového vzoru Společenství může být kdokoliv, tedy i subjekt se sídlem mimo území Evropské unie. Pro vlastní podání přihlášky zapsaného průmyslového vzoru Společenství nemusí být přihlašovatel zastoupen. V dalším řízení o přihlášce před OHIM však již přihlašovatel, který nemá na území Evropské unie sídlo nebo skutečnou průmyslovou nebo obchodní pobočku, musí být zastoupen oprávněným zástupcem.

Zapsané průmyslové vzory Společenství (systém zahájil 1. 4. 2003) nabyly zpětné účinnosti i pro území států, které se staly členy EU později. Pokud by nastala kolize se vzorem zapsaným národní cestou v České republice, bude pro teritorium České republiky rozhodující, které právo je starší.

6. Ochrana práv na označení

Práva na označení tvoří významnou skupinu práv průmyslového vlastnictví a náleží sem zejména:

- ochranné známky,
- označení původu a zeměpisná označení,
- obchodní jméno (firma),
- nezapsaná označení,
- doménová jména.

6.1. Ochranné známky

Jedním z nejdůležitějších institutů práv na označení je **ochranná známka**, upravená v zákoně o ochranných známkách (dále jen zákon). Jde o označe­ní, které umožňuje rozlišit shodné výrobky, pocházející od různých výrobců, kteří tyto výrobky vyrábějí, nebo s nimi obchodují, a shodné služby, které jsou poskytovány odlišnými subjekty v oblasti terciární sféry. Podnikatel má tak určitou záruku toho, že jeho výrobky a služby vstoupily do povědomí spotřebitele, který se bude lépe orientovat v široké nabídce zboží a služeb. Působení ochranné známky a její vliv na zákazníka zajišťuje současně i odbyt produktů a služeb na trhu, spolu s využitím dobré pověsti, popř. všeobecné známosti takového označení.

Ochranná známka společnosti Nestlé

Ochranná známka nemůže existovat sama o sobě, bez spojení s konkrétním zbožím, které označuje, nebo se službami, které jsou pod touto známkou poskytovány.

Ochranná známka společnosti Coca-Cola

- Za zákonem stanovených podmínek může být ochrannou známkou:
- slovní označení v běžném typu písma, nebo ve specifickém grafickém provedení,
  - označení, ztvárněné určitou kresbou, jako obrazové vyobrazení, rovněž jako kombinace slova a kresby, tzv. logo,
  - prostorové (trojrozměrné) označení, které je tvořeno tvarem výrobku nebo jeho obalu či kombinací takových tvarů se slovy nebo kresbou,
  - označení tvořené barvou nebo kombinací barev.

Ochranná známka společnosti McDonald's

K tomu, aby označení přihlašované jako ochranná známka plnilo svůj účel pro spotřebitele, ale i pro podnikatelské subjekty, platí určitá kritéria, která spočívají zejména v úzké vazbě známky na podnikatelské aktivity subjektu, který ji přihlašuje, na dobré způsobilosti odlišit přihlašované označení od již zapsaných ochranných známek zavedených na trhu a na fantazijnosti, originalitě a nevšednosti takového označení, včetně jeho výraznosti a snadné zapamatovatelnosti.

Ochranná známka společnosti Nestlé

6.1.1. Výluky ze zápisu

Ochranná známka společnosti Coca-Cola

Jsou však stanoveny výluky zápisné způsobilosti označení jako možné ochranné známky, zapsané do rejstříku ochranných známek. Jde o překážky, které brání zápisu označení do rejstříku ochranných známek, přičemž mohou být označení nezpůsobilá k zápisu buď úplně, což znamená, že označení nemůže být zapsáno vůbec, nebo částečně; v tomto případě může být označení zapsáno pouze s určitou výhradou, s omezením nebo na základě souhlasu třetí osoby.

Ochranná známka společnosti McDonald's

- Ze zápisu do rejstříku jsou vyloučena např. označení, která:
- nemohou být graficky znázorněna,
  - nemají způsobilost rozlišit výrobky nebo služby atd. (jde o tzv. absolutní důvody výluky – další jsou uvedeny v ustanovení § 4 zákona).

Ochranná známka společnosti McDonald's

- Ze zápisu jsou dále vyloučena označení, která zasahují do starších práv třetích osob:
- jsou shodná se starší známkou,
  - obsahují prvky starší známky, které by mohly vést k záměně (v těchto případech jde o tzv. relativní důvody odmítnutí ochrany – blíže viz ustanovení § 6 a § 22 odst. 2 zákona).

6.1.2. Práva z ochranné známky

Ochranná známka společnosti McDonald's

Vlastník ochranné známky má vylučné právo užívat v obchodním styku ochrannou známku ve spojení s výrobky nebo službami, pro něž je chráněna. V případě neoprávněného zásahu do práv z ochranné známky má její vlastník právo domáhat se u příslušného soudu toho, aby porušení nebo ohrožení jeho práva bylo zakázáno, včetně odstranění následků takového porušení.

Ochranná známka společnosti McDonald's

Zapsanou ochrannou známku lze písemnou smlouvou převést na jiného vlastníka, v plném rozsahu nebo částečně; podle zvláštních právních předpisů je rovněž možný její přechod na nový subjekt.

Ochranná známka může být i předmětem zástavního práva, předmětem vý-

konu rozhodnutí nebo exekuce a může být zahrnuta i do konkurzní podstaty či do seznamu majetku v řízení o vyrovnání.

Ochranná známka společnosti McDonald's

Na základě licenční smlouvy lze též jinému subjektu poskytnout právo užívat ochrannou známku, a to buď pro celý rozsah chráněných výrobků a služeb, nebo pouze pro některé z nich.

Ochranná známka společnosti McDonald's

Pokud by vlastník do 5 let od zápisu nezačal označení řádně užívat pro výrobky nebo služby, pro něž je známka zapsána, nebo jestliže bylo toto užívání přerušeno nejméně na stejnou dobu, může být taková ochranná známka zrušena.

Ochranná známka společnosti McDonald's

Vlastník zapsaného označení je také oprávněn se práv k ochranné známce vzdát, buď pro všechny zapsané výrobky nebo služby, popř. jenom pro jejich některou část, nebo omezit rozsah ochrany ve vztahu k určitému prvku ochranné známky. Na návrh třetí osoby je za podmínek stanovených zákonem možné ochrannou známku zrušit či ji prohlásit za neplatnou, a to v celém rozsahu přiznané ochrany, anebo pouze pro konkrétní část seznamu výrobků a služeb.

6.1.3. Národní ochranné známky

Ochranná známka společnosti McDonald's

Oprávnění podat přihlášku ochranné známky má každá fyzická nebo právnická osoba, která je způsobilá k právním úkonům, a to buď přímo, nebo prostřednictvím svého zástupce, především advokáta či patentového zástupce. Přihlášku může podat osobně nebo poštou, popř. faxem nebo elektronicky, přičemž platí, že pokud je podána faxem nebo elektronicky bez ověřeného elektronického podpisu, je třeba nejpozději do pěti dnů potvrdit toto podání písemným originálem.

Ochranná známka společnosti McDonald's

Přihláška musí obsahovat žádost o zápis ochranné známky do rejstříku, název a sídlo firmy (jako právnické osoby), nebo jméno a bydliště přihlašovatele (jako fyzické osoby), znění nebo plošné vyobrazení označení, seznam výrobků a služeb, pro které má být označení zapsáno a podpis přihlašovatele nebo jeho zástupce. V případě podání jiného označení než ve slovním provedení a v běžném typu písma, se přikládají tři vyobrazení, a pokud je přihlašovatel zastoupen, i plná moc zástupce.

Ochranná známka společnosti McDonald's

Jde-li o kolektivní ochrannou známku, je nutné k přihlášce přiložit také písemnou smlouvu mezi všemi zúčastněnými, která stanoví podmínky užívání kolektivní známky. Kolektivní ochranná známka, oproti známce individuální, však požívá některých omezení, zejména nemůže být předmětem licence, nemůže být poskytnuta jako zástava a nemůže být převedena na jinou fyzickou nebo právnickou osobu.

Ochranná známka společnosti McDonald's

Řádným podáním přihlášky vzniká přihlašovateli právo přednosti před každým subjektem, který by později přihlásil shodné nebo podobné označení pro shodné nebo podobné zboží či služby. U podané přihlášky se nejprve zjišťuje, jestli má toto podání všechny potřebné náležitosti, stanovené právními předpisy. Pokud jsou shledány některé vady, které brání v dalším řízení, je přihlašovatel vyzván k jejich odstranění ve stanovené lhůtě, která činí obvykle dva měsíce. Jestliže vytčené vady nejsou ve stanovené lhůtě odstraněny, přihláška OZ bude odmítnuta. V opačném případě je přihláška podrobena věcnému průzkumu, ve kterém se zjišťuje, zda přihlašované označení není vyloučeno ze zápisu do rejstříku.

Ochranná známka společnosti McDonald's

Jde-li o označení nesplňující podmínky zápisu do rejstříku ochranných známek, je tato skutečnost sdělena přihlašovateli, který může v určené lhůtě odstranit překážku zápisné způsobilosti, nebo jinak vyvrátit výsledek věcného průzkumu. Nedojde-li k odstranění překážky, přihlašované označení bude zamítnuto. Proti rozhodnutím o odmítnutí či zamítnutí přihlášky ochranné známky lze podat rozklad, jenž má odkladný účinek.

Ochranná známka společnosti McDonald's

Po podání přihlášky v ní nelze provádět zásadní změny, především rozšiřovat nárokový seznam výrobků a služeb. Výjimkou jsou úpravy týkající se provedení změn údajů o přihlašovateli (změna adresy, jména, názvu obchodní firmy) či opravy chyb ve formulaci, přepisu atd., pokud tato změna uvádí stav v přihlášce do souladu se skutečností a není takového rázu, aby se tím změnilo přihlašované označení podstatným způsobem.

Po ukončení formálního a věcného průzkumu a jsou-li splněny všechny podmínky pro zápis, je přihláška postoupena ke zveřejnění ve Věstníku Úřadu s tím, že po uplynutí zákonné tříměsíční lhůty a pokud nebyly oprávněnými osobami písemně podány odůvodněné námítky proti jejímu zápisu, doložené příslušnými důkazy, je označení zapsáno do rejstříku ochranných známek jako registrovaná ochranná známka. Do doby zápisu ochranné známky může každý podat rovněž tzv. připomínky, ke kterým se přihlíží v rámci věcného průzkumu přihlášky ochranné známky a při rozhodování o zápisu ochranné známky do rejstříku.

Ochranná známka společnosti McDonald's

Zápis ochranné známky do rejstříku platí deset let od data podání přihlášky a na žádost vlastníka známky je možná její obnova, a to pokaždé na dobu dalších deseti let. Není-li taková žádost ve stanovené lhůtě podána, ochranná známka zanikne.

Ochranná známka společnosti McDonald's

6.1.4. Mezinárodní ochranné známky

Ochranná známka společnosti McDonald's

Podle teritoriálního principu je ochranná známka, která je zapsána do rejstříku vedeného Úřadem, platná pouze na území České republiky. V průběhu řízení o přihlášce nebo kdykoliv v době platnosti zapsané ochranné známky může přihlašovatel (vlastník) požádat Úřad o mezinárodní zápis ochranné známky u Mezinárodního úřadu WIPO se sídlem v Ženevě, nebo si podat přihlášku ochranné známky přímo u zápisného úřadu v té které zemi, o kterou má zájem.

Ochranná známka společnosti McDonald's

Mezinárodní zápis ochranné známky umožňuje přihlásit ochrannou známku do států, které jsou smluvními stranami Madridské dohody o mezinárodním zápisu ochranných známek nebo Protokolu k Madridské dohodě, a to na základě jedině žádosti podané u českého Úřadu. Přihlašovatel může v této žádosti rovněž uplatnit právo přednosti z přihlášky ochranné známky v České republice.

Ochranná známka společnosti McDonald's

Mezinárodní přihláška musí být identická s národní (českou) přihláškou nebo s jíž zapsanou známkou v České republice, pro stejný či užší rozsah seznamu výrobků a služeb. Seznam musí přihlašovatel předložit ve francouzském jazyce. Pokud přihlašovatel žádá o ochranu alespoň v jednom státě, který je členem pouze Protokolu k Madridské dohodě, může být seznam ve francouzském nebo anglickém jazyce podle výběru přihlašovatele.

Ochranná známka společnosti McDonald's

Mezinárodní zápis ochranné známky je po dobu 5 let závislý na existenci zápisu téže ochranné známky v České republice. Dojde-li k zániku této ochranné známky ve lhůtě pěti let od data mezinárodního zápisu, bude i její mezinárodní zápis zrušen v mezinárodním rejstříku.

Ochranná známka společnosti McDonald's

Doba platnosti mezinárodní ochranné známky je deset let od data podání přihlášky a následně je možné ji obnovovat pokaždé na dalších deset let.

Ochranná známka společnosti McDonald's

Od 1. 10. 2004 je smluvní stranou Protokolu k Madridské dohodě o mezinárodním zápisu ochranných známek rovněž Evropské společenství. Přístup Evropských společenství k Protokolu k Madridské dohodě tak umožňuje vlastníkům již zaregistrovaných mezinárodních ochranných známek jejich rozšíření na všechny členské státy EU cestou ochranné známky Společenství. Naopak majitelé ochranných známek Společenství mohou využít tyto známky jako základny pro mezinárodní známky a žádat o rozšíření ochrany do kterékoliv další země Protokolu.

6.1.5. Ochranné známky Společenství

Ochranná známka společnosti McDonald's

Pro ochranu na celém území Evropské unie lze podat přihlášku ochranné známky Společenství. Takovou přihlášku je možno podat přímo u OHIM, popř. u jednoho z národních úřadů průmyslového vlastnictví členských států EU. Přihlášku lze samozřejmě podat i prostřednictvím českého Úřadu, který ji do 14 dnů postoupí do OHIM.

Ochranná známka společnosti McDonald's

Přihlašovatel uvede jazyk, v němž přihlášku podává, kterým může být kterýkoliv z úředních jazyků Evropské unie, tedy i čeština. Přihlašovatel si musí rovněž vybrat druhý jazyk, kterým musí být jeden z pěti jazyků používaných OHIM (španělština, němčina, angličtina, francouzština a italština) a musí se lišit od prvního jazyka.

Majitelé ochranné známky Společenství mohou být všechny fyzické nebo právnické osoby, které mají bydliště nebo sídlo nebo skutečný průmyslový či obchodní podnik na území státu, který je členem Evropského společenství nebo smluvní stranou Pařížské unijní úmluvy nebo členem Světové obchodní organizace, nebo jsou příslušníky těchto států.

Ochranná známka společnosti McDonald's

Ochranná známka Společenství má jednotnou povahu, tzn. má stejné účinky v celém Společenství, a může tak být zapsána, převedena, opuštěna, zrušena nebo prohlášena za neplatnou a její užívání může být zakázáno pouze pro území celého Společenství. Jedinou výjimku z této zásady tvoří licence, která může být poskytnuta i jen pro část území Evropského společenství.

Ochranná známka společnosti McDonald's

Z jednotné povahy ochranné známky Společenství rovněž vyplývá, že povinnost užívat ochrannou známku je splněna, je-li ochranná známka užívána alespoň na území jednoho z členských států Evropské unie.

Ochranná známka společnosti McDonald's

S rozšířením platnosti ochranných známek Společenství pro území České republiky vznikla také možnost požadovat zápis ochranné známky tzv. konverzí. Tento způsob zápisu ochranných známek je založen na možnosti požádat o přeměnu ochranné známky Společenství na národní ochrannou známku, a to v případě, že výsledek řízení o zápisu takového označení byl před OHIM neúspěšný.

Ochranná známka společnosti McDonald's

Doba platnosti zápisu ochranné známky Společenství činí deset let ode dne jejího podání. Zápis může být obnoven, a to vždy na období dalších deseti let.

6.2. Označení původu a zeměpisná označení a jejich odlišnost od ochranné známky

Ochranná známka společnosti McDonald's

Označení původu a zeměpisné označení se týká ochrany zboží, které má určitou kvalitu, vlastnosti nebo jeho kvalita a vylučnost pramení z lidského faktoru nebo pověsti, a to vše v návaznosti na vymezenou zeměpisnou oblast. Za zboží se považují i služby.

Ochranná známka společnosti McDonald's

Zatímco ochranná známka je předmětem vlastnictví, označení původu a zeměpisná označení představují právo na užívání takového označení každému, kdo dané výrobky ve vymezené oblasti produkuje a je zárukou pro spotřebitele o vlastnostech a zeměpisném původu takto označeného zboží.

Ochranná známka společnosti McDonald's

6.2.1. Ochrana označení původu a zeměpisných označení v České republice

Označením původu se rozumí název oblasti, určitého místa nebo země používaný k označení zboží pocházejícího z tohoto území, jestliže kvalita nebo vlastnosti tohoto zboží jsou výlučně nebo převážně dány zvláštním zeměpisným prostředím s jeho charakteristickými přírodními a lidskými faktory a jestliže výroba, zpracování a příprava takového zboží probíhá ve vymezeném území; za označení původu pro zemědělské výrobky nebo potraviny jsou pokládána i tradiční zeměpisná nebo nezeměpisná označení pro zboží pocházející z vymezeného území, splňuje-li takové zboží ostatní podmínky podle tohoto ustanovení.

Zeměpisným označením se rozumí název území používaný k označení zboží pocházejícího z tohoto území, jestliže toto zboží má určitou kvalitu, pověst nebo jiné vlastnosti, které lze přičíst tomuto zeměpisnému původu, a jestliže výroba nebo zpracování anebo příprava takového zboží probíhá ve vymezeném území.

Ze zápisu jsou vyloučeny např. obecné názvy druhu zboží a ta označení, která jsou shodná s ochrannou známkou či všeobecně známou známkou za předpokladu, že by mohlo dojít ke klamání spotřebitele o skutečném původu zboží.

Ochranná známka společnosti McDonald's

Řízení o udělení ochrany provádí Úřad na základě žádosti podané sdružením výrobců nebo zpracovatelů produktů z určité oblasti za zákonem stanovených podmínek. Po zápisu označení původu nebo zeměpisného označení

do rejstříku vedeného Úřadem obdrží zapsaný uživatel osvědčení, které má povahu veřejné listiny. Jím se může vykazovat před úřady, soudy apod. Je to jeho právní titul udělené ochrany.

Trvání ochrany není časově omezeno. Oprávněný uživatel může užívat zapsané označení původu či zeměpisné označení, zejména je umístit na zboží, jehož se označení týká. Zapsaná označení jsou chráněna proti jakémukoli přímému nebo nepřímému zneužití.

Na zapsané označení původu a zeměpisné označení nelze poskytnout licenci, nelze je poskytnout jako zástavu.

6.2.2. Ochrana označení původu a zeměpisných označení v rámci Evropské unie

Označení původu a zeměpisná označení, která se týkají vybraných zemědělských produktů a potravin, je možné přihlásit k ochraně na komunitární úrovni.

V rámci řízení o přiznání ochrany před Evropskou komisí dle nařízení* se žádost o zápis do rejstříku vedeného Evropskou komisí zašle orgánu členského státu (v České republice je jím ÚPV), který žádost zkoumá a splňuje-li zákonné podmínky, zveřejní ji. Proti tomuto zveřejnění lze podat námitky. Jsou-li podány námitky, orgán členského státu o nich rozhodne a své rozhodnutí zveřejní. Proti rozhodnutí lze podat odvolání.

Nejsou-li podány námitky na národní úrovni, ÚPV předá žádost Evropské komisi, která ji zkoumá a splňuje-li požadavky nařízení, žádost v Úředním věstníku Evropské unie zveřejní. Poté do šesti měsíců od zveřejnění může členský stát či třetí země podat námitky. V případě, že Evropská komise námitky obdrží, vyzve státy k dohodě. Pokud se státy nedohodnou, Evropská komise rozhodne o žádosti a své rozhodnutí zveřejní.

Pokud nejsou podány námitky, Evropská komise zveřejní formou nařízení oznámení o registraci daného označení původu nebo zeměpisného označení. Ochrana není časově omezena.

Podrobnosti k řízení u Evropské komise stanoví prováděcí předpis**.

6.2.3. Ochrana označení původu dle Lisabonské dohody

Další možností, jak získat právo na označení původu, je přihlášení tohoto označení mezinárodní cestou dle Lisabonské dohody. Článek 2 této dohody stanoví definici označení původu. Tím je zeměpisný název země, oblasti nebo místa sloužící k označení, odkud pochází výrobek, jehož jakost anebo znaky jsou dány výlučně nebo podstatně zeměpisným prostředím, čítaje v to činitele přírodní a lidské.

Registraci provádí WIPO, která označení původu zapíše do mezinárodního rejstříku a tuto skutečnost oznámí národním úřadům. Národní úřady žádost přezkoumají ve lhůtě jednoho roku od data oznámení mezinárodního zápisu označení původu.

Shledá-li národní úřad, že danému označení nemůže být přiznána ochrana, oznámí tuto skutečnost Mezinárodnímu úřadu s udáním důvodů. WIPO zašle toto vyjádření státu přihlašovatele.

K Lisabonské dohodě náleží Prováděcí řád, ve kterém jsou uvedeny podrobnosti k řízení.

7.

Právní prostředí v oblasti průmyslových práv

7.1. Zákony a vyhlášky

V oblasti technických řešení a průmyslových vzorů:

* Nařízení Rady (ES) č. 510/2006

** Nařízení Komise (ES) č. 1898/2006

- zákon č. 527/1990 Sb., o vynálezech a zlepšovacích návrzích, v platném znění
- zákon č. 478/1992 Sb., o užitných vzorech, v platném znění
- zákon č. 206/2000 Sb., o ochraně biotechnologických vynálezů
- vyhláška č. 550/1990 Sb., o řízení ve věcech vynálezů a průmyslových vzorů, ve znění vyhlášky č. 1/2002 Sb.,
- zákon č. 474/2004 Sb., o ochraně průmyslových vzorů
- zákon č. 408/2000 Sb., o ochraně práv k odrůdám rostlin, v platném znění
- zákon č. 529/1991 Sb., o ochraně topografií polovodičových výrobků, v platném znění

V oblasti práv k označení:

- zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách
- vyhláška č. 97/2004 Sb., k provedení zákona o ochranných známkách
- zákon č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení

Další zákony:

- zákon č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví
- zákon č. 417/2004 Sb., o patentových zástupcích
- zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích
- zákon č. 173/2002 Sb., o poplatcích za udržování patentů a dodatkových ochranných osvědčení
- zákon č. 500/2004 Sb., správní řád

7.2. Právní předpisy ES

- nařízení Rady ES č. 40/1994 o ochranné známce Společenství zavedlo tzv. komunitární ochrannou známku, která platí se stejnými účinky na celém území EU
- nařízení Rady ES č. 6/2002 o (průmyslových) vzorech Společenství zavedlo tzv. zapsaný komunitární průmyslový vzor, který je jednotný a platný na celém území EU
- nařízení Rady ES č. 2081/1992 o ochraně zeměpisných označení a označení původu výrobků zavedlo komunitární zeměpisné označení a označení původu výrobků
- nařízení Rady (EHS) č. 1768/1992 o zavedení dodatkových ochranných osvědčení pro léčiva nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1610/1996 o zavedení dodatkových ochranných osvědčení pro přípravky na ochranu rostlin

7.3. Mezinárodní smlouvy

- *Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví (Pařížská unijní úmluva) z r. 1883 – mnohostranná* mezinárodní smlouva upravující základní principy a pravidla v jednotlivých oblastech průmyslového vlastnictví.
- *Madridská dohoda o mezinárodním zápisu továrních nebo obchodních známek z r. 1891* umožňuje zápis ochranné známky do jednotlivých členských států na základě jediné mezinárodní žádosti (tzv. mezinárodní zápis).
- *Protokol k Madridské dohodě o mezinárodním zápisu továrních nebo obchodních známek z r. 1989.*
- *Smlouva o patentové spolupráci (Patent Cooperation Treaty; dále PCT) z r. 1970* umožňuje získání patentové ochrany na vynález, popř. užitný vzor ve všech členských státech podáním jediné patentové přihlášky a upravuje řízení o ni.
- *Lisabonská dohoda na ochranu označení původu a o jeho mezinárodním zápisu z r. 1958* umožňuje tzv. mezinárodní zápis označení původu.
- *Evropská patentová úmluva z r. 1973* – udělování tzv. evropských patentů.
- *Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (Trade Related Aspects of Intellectual Property Agreement; dále TRIPS)* – mnohostranná dohoda WTO týkající se různých oblastí duševního vlastnictví a prostředků k dodržování práv.
- *Budapeštská smlouva o mezinárodním uznávání mikroorganismů k účelům patentového řízení z r. 1977* umožňuje přihlašovatelům vynálezů uložení

mikroorganismu pro účely patentového řízení u jediného mezinárodního ukládacího místa.

8.

Patentoví zástupci

Role patentových zástupců spočívá v poskytování odborné pomoci ve věcech průmyslového vlastnictví a zejména v zastupování strany v řízeních před státními úřady. Posuzují a radí, který druh ochrany je pro technické řešení nejúčinnější, a podle právních předpisů a zavedené praxe koncipují nároky na ochranu a zpracovávají požadované podklady.

Patentový zástupce je technicky i právně vzdělaný odborník s nejméně pětiletou praxí v oboru průmyslového vlastnictví, který složil odbornou zkoušku u ÚPV. Je zapsán v rejstříku patentových zástupců, který vede Komora patentových zástupců, a má od Komory osvědčení pro výkon činnosti.

Patentoví zástupci jsou povinně pojištěni na odpovědnost za škodu způsobenou jinému v souvislosti s poskytováním služeb patentového zástupce.

8.1. Komora patentových zástupců

Komora patentových zástupců je samosprávnou organizací, zřízenou zákonem č. 417/2004 Sb. Jejími členy jsou povinně všichni patentoví zástupci v ČR. Komora je garantem profesní zdatnosti svých členů a vydává jim osvědčení pro výkon činnosti.

Komora sídlí na adrese: Gorkého 12, 602 00 Brno.

Na internetových stránkách Komory (www.patzastupci.cz) je přístupný rejstřík všech patentových zástupců.

Hlavní oblasti činnosti patentových zástupců:

- zastupování před ÚPV (v řízení přihlašovacím, určovacím i zrušovacím),
- zastupování před EPÚ (pouze pokud mají oprávnění, tzv. evropsští patentoví zástupci),
- zastupování před soudy, a to ve věcech průmyslového vlastnictví, tj. ve věcech vynálezů, průmyslových a užitných vzorů,
- topografií polovodičových výrobků, ochranných známek, označení původu a nových odrůd rostlin (má-li podstata sporu charakter technický, fyzikální, elektronický, chemický, biotechnologický apod., bude nejspíš výhodnější volit si zástupce s technickou erudiicí než advokáta),
- a jiné: sepisování licenčních a franchisingových smluv, oceňování průmyslových práv, provádění rešerší,

9.

Náklady průmyslově právní ochrany

Náklady průmyslově právní ochrany sestávají zejména z poplatků placečných úřadům (ÚPV, EPO, WIPO, OHIM), poplatků za udržování předmětu ochrany v platnosti, nákladů na překlady v případě přihlašování do zahraničí a nákladů na zastupování.

Cena za zastupování je stanovena smluvní dohodou. Částky uvedené v modelových příkladech jsou pouze orientační a vycházejí z předpokladů uvedených níže.

I. Patenty a užitné vzory

<i>Národní řízení (český patent)</i>		
- správní poplatky	5800,- Kč	Předpoklady: 20 stran popisu, 10 nároků, trvání ochrany 10 let.
- udržovací poplatky	19 000,- Kč	
- zastupování		

<i>Evropský patent</i>		
- poplatky EPO	123 000,- Kč	Předpoklady: 6 států, trvání ochrany 10 let, cenová hladina je vztažena k roku 2007 a kursu 1 EUR = 28 Kč (Zdroj: Study on the Cost of Patenting, European Patent Office, 2004).
- udržovací poplatky	305 000,- Kč	
- náklady na překlady	186 000,- Kč	
- zastupování	270 000,- Kč	
Celkem	884 000,- Kč	

<i>PCT</i>		
- poplatek přijímacímu úřadu PCT	73 000,- Kč	Předpoklady: 8 států, trvání ochrany 10 let, cenová hladina je vztažena k roku 2007 a kursu 1 EUR = 28 Kč (Zdroj: Study on the Cost of Patenting, European Patent Office, 2004).
- národní fáze (např. EURO-PCT):		
- poplatek úřadu (EPO)	106 000,- Kč	
- udržovací poplatky	448 000,- Kč	
- náklady na překlady	339 000,- Kč	
- zastupování	350 000,- Kč	
Celkem	1 316 000,- Kč	

<i>Užitný vzor</i>		
- správní poplatky	10 000,- Kč	Předpoklady: trvání ochrany 10 let.
- zastupování		

II. Ochranné známky

<i>Národní řízení (česká ochranná známka)</i>		
- správní poplatky	5000,- Kč	Předpoklady: trvání ochrany 10 let.
- zastupování		

<i>Mezinárodní řízení (mezinárodní ochranná známka)</i>		
- poplatky WIPO	18 000,- Kč	Předpoklady: černobilé provedení, 3 třídy výrobků a služeb, 5 států, trvání ochrany 10 let, cenová hladina je vztažena k roku 2007 a kursu 1 CHF = 18 Kč.
- zastupování		

<i>Ochranná známka Společenství</i>		
- poplatky OHIM	49 000,- Kč	Předpoklady: 3 třídy výrobků a služeb, trvání ochrany 10 let, cenová hladina je vztažena k roku 2007 a kursu 1 EUR = 28 Kč.
- zastupování		

III. Průmyslové vzory

<i>Národní řízení (český průmyslový vzor)</i>		
- správní poplatky	10 000,- Kč	Předpoklady: trvání ochrany 15 let.
- zastupování		

<i>Průmyslový vzor Společenství</i>		
- poplatky OHIM	16 000,- Kč	Předpoklady: trvání ochrany 15 let, cenová hladina je vztažena k roku 2007 a kursu 1 EUR = 28 Kč.
- zastupování		

10.

Oceňování nehmotného majetku

Nedílnou součástí komplexní péče o každý majetek je znalost jeho hodnoty. To platí i o nehmotném majetku.

10.1. Metody oceňování

Pro určení hodnoty veškerého majetku, tedy i nehmotných statků, se zpravidla používají tři tradiční přístupy: přístup tržní, výnosový a nákladový. Uvedené klasické přístupy jsou určeny k tomu, aby zachytily příslušné srovnávací, ekonomické a fyzické charakteristiky majetku. Každý z těchto základních přístupů může mít řadu variant, jednak podle konkrétního účelu použití a jednak podle odborníka, který danou metodu používá.

10.1.1. Tržní způsob oceňování

Tržní přístup klade důraz na srovnávací charakteristiky nehmotných statků a je použitelný zejména v případě, je-li k dispozici dostatečné množství údajů o trhu srovnatelných nehmotných statků.

10.1.2. Výnosový způsob oceňování

Výnosový přístup je nejčastěji používán při oceňování průmyslových práv, případně i jiného duševního vlastnictví. Mezi základní varianty patří:

- licenční analogie,
- přírůstek přínosu, respektive míry zisku,
- předpokládaná ztráta výnosu, respektive zisku,
- reziduální (zůstatkové) výnosové metody.

Varianta takzvané licenční analogie je založena na úvaze, že ohodnocovaný nehmotný majetek by byl prodán prostřednictvím úplatné smlouvy třetí osobě, případně by bylo poskytnuto právo užívání takového řešení. Za to by byly placeny poplatky po dobu platnosti smlouvy, respektive do konce užitečné životnosti v případě řešení technické povahy.

Variantu přírůstku přínosu, respektive zisku, lze v praxi použít především v případech, kdy je možno prokázat, že výrobky opírající se o nehmotné vlastnictví mají v prodejní ceně zakalkulován vyšší zisk oproti stejnému či obdobnému výrobku konkurenčního výrobce.

Třetí variantou je metoda předpokládané ztráty výnosu, respektive zisku. Vychází ze scénáře, že majitel nehmotného majetku by ztratil právo využívat toto řešení. Následkem je snížení dosavadního zisku, případně i zánik zisku.

Reziduální výnosová metoda je založena na předpokladu, že od celkového výnosu zjištěného z celkového podnikání organizace se odečte výnos spojený s hmotným majetkem. Vypočtená částka představuje výnos, který je možno přisoudit nehmotným statkům.

10.1.3. Nákladový způsob oceňování

Nákladový přístup se pro tržní oceňování nehmotných statků užívá zřídka. Je vhodný pouze pro relativně mladé ochranné známky, které si dosud nevybudovaly zvláštní postavení na trhu, a kdy jsou veškeré náklady vynaložené na vytvoření, průmyslově právní ochranu a případnou reklamu ochranné známky k dispozici, a je možno je prohlásit za odpovídající cenové úrovni v době ocenění.

10.1.4. Další způsoby oceňování

V praxi se používají i další způsoby oceňování nehmotného majetku založené na různých metodikách řízení aktiv a strategického řízení firem obecně. To se týká zejména velkých společností, které jsou aktivní na celosvětovém

trhu, a kde existují velké počty patentů, patentových přihlášek nebo rozsáhlé fondy ochranných známek, i statistické metody, opírající se o teorii oceňování opcí.

Vycházejí z poznání, že skupiny patentů, týkající se určitého produktu se po finanční stránce chovají podobně jako kupní opce na budoucí majetek. V případě, že je oceňovaný balik patentů v počátečních fázích potřebného technického vývoje, dávají do souvislosti hodnotu těchto patentů s potřebnými náklady na další vývoj, investice a s dobou, v níž bude možno celou technologii zrealizovat a uvést na trh. Limitující roli pak hraje doba, zbývající do vypršení patentové ochrany nejdůležitějšího patentu.

10.1.5. Kvalitativní ocenění nehmotného majetku

Kvalitativní přístup akcentuje hodnotu nehmotných aktiv na úrovni strategických úvah o dalším rozvoji oboru, investicích, či potřebách rozsahu průmyslově právní ochrany. Souvisí se sledováním směrů vývoje a významu průmyslově právní ochrany.

Ke kvalitativnímu hodnocení může přispět i klasická informační hodnota, posuzující takový předmět podle rozsahu a významu citací. Jako příklad může sloužit více než 150 citací v patentové literatuře francouzského patentu číslo 2266222, který byl základním kamenem pro praktické rozšíření telefonních karet. Podobný rozsah citací vykazují americký patent číslo 4128658 z oblasti farmacie a americký patent číslo 2297691, týkající se fotokopírování. Americký patent číslo 4683195, citovaný v patentové literatuře více než 300krát a týkající se biologických technologií, byl základem pro mimořádný rozsah výroby a původci za toto řešení obdrželi Nobelovu cenu.

11.

Průmyslové vlastnictví a licence

Licence znamená výjimečné povolení nebo oprávnění k nějaké činnosti nebo výkonu. V oblasti průmyslových práv považujeme za licenci povolení k využívání chráněného, utajovaného, či nezveřejněného technického řešení nebo práva na označení (ochranné známky), které majitel za úhradu poskytuje. V praxi se jedná o smlouvu podobnou smlouvě nájemní.

11.1. Licenční smlouva

Licenční smlouva je svolením majitele průmyslového práva k využití nehmotného statku třetí osobou, např. vynálezu chráněného patentem nebo ochranné známky. Podle okolností může být licence výlučná, samostatná nebo nevýlučná. **Výlučnou** je licence poskytnutá jedinému nabyvateli práva. **Nevýlučná** licence je udělena více nabyvatelům. Licenční smlouva by měla vymezovat předmět a rozsah licence, práva a povinnosti obou stran, způsob řešení sporů, placení licenčních poplatků atd. Pokud je ochranná známka v rejstříku zapsaná pro více výrobků či služeb, je majitel oprávněn poskytnout i několik výlučných licencí, každou z nich pro jiné výrobky či služby.

Další formou licence je poskytnutí nechráněných, ale utajených výrobních a jiných poznatků (**know-how**). Vedle klasických typů licence existuje speciální typ **smíšené licence – franchising**. Licenční smlouvou lze právo na používání pouze pronajmout, nelze je prodat.

Předpokladem účinnosti licence u průmyslových práv vůči třetím osobám je zápis licence do příslušného rejstříku vedeného ÚPV.

12.

Porušování práv k duševnímu vlastnictví

Majiteli patentu, užiténého vzoru, vlastníku ochranné známky nebo jiného předmětu průmyslového vlastnictví přísluší určitá práva a k jejich porušení dojde zpravidla tehdy, když je začne využívat osoba, které jejich majitel právo k užívání neposkytl. K porušování průmyslových práv dochází v praxi zejména napodobováním v nejširším slova smyslu. Napodobováním je např. kopírování designu (tj. porušování průmyslového vzoru) či neoprávněné využívání technického řešení ve výrobcích nebo nelegální označování výrobků a služeb. Smyslem tohoto napodobování je v zásadě dosáhnout finančního prospěchu na úkor ostatních výrobců a prodejců anebo spotřebitelů.

Napodobování se v praxi vyskytuje často u porušování práv na označení. Za padělky je považováno zejména zboží, na kterém je bez povolení umístěno označení, které je shodné s ochrannou známkou platně zapsanou pro stejné či podobné zboží. Ochrana plynoucí ze zapsané ochranné známky je ale širší. Právo vlastníka ochranné známky porušuje každý, kdo v obchodním styku bez souhlasu vlastníka ochranné známky užívá shodné nebo i podobné označení, které je pro spotřebitele s ochrannou známkou zaměnitelné, pro výrobky nebo služby, pro které je ochranná známka registrována, nebo pro podobné výrobky či služby. Užíváním označení se rozumí zvláště jeho umístování na výrobek nebo jeho obal, ale také například užívání označení v reklamě a podobně. Zapsané označení původu je oprávněn užívat jenom ten, kdo vyrábí, zpracovává nebo připravuje zboží s odpovídající kvalitou či vlastnostmi na vymezeném území. Proto každá osoba, která nesplňuje tyto podmínky, se umístováním označení původu na své zboží dopouští porušení práva.

Porušováním průmyslových práv je dále zejména výroba patentem, užitným vzorem nebo průmyslovým vzorem chráněných výrobků na komerčním základě bez souhlasu majitele práva. Pokud vynález chráněný patentem spočívá ve způsobu, nesmí nikdo tento způsob využívat. Pokud patent chrání výrobek nebo zařízení, pak právo porušuje ten, kdo bez souhlasu majitele patentu vyrábí, nabízí nebo používá (například při výrobě nebo jinak) takový výrobek nebo zařízení nebo k tomu účelu s nimi nakládá (například je dováží). Pokud je patentem chráněn způsob, pak stejné platí i pro výrobky získané tímto způsobem. Podobně práva majitele užiténého vzoru porušuje ten, kdo bez souhlasu majitele technické řešení chráněné užitným vzorem při své hospodářské činnosti vyrábí, uvádí do oběhu nebo upotřebí.

Porušování průmyslových práv zasahuje vážným způsobem do materiálních práv zejména právě z toho důvodu, že oprávněným osobám není za užívání tohoto statku poskytována úplata. Dalším důsledkem tohoto jednání je negativní zásah do poměrů konkurenceschopnosti soutěžitelů na trhu, neboť dochází jednak ke znevýhodnění a jednak k přímým i nepřímým ztrátám na straně oprávněných osob. V posledním řadě má tato činnost vliv na postavení a zájmy spotřebitelů. Přestože je nelegální zboží nabízeno spotřebiteli za výhodnější cenu, podmínky na trhu nejsou rovné a přirozené. Následkem porušování práv může být i materiálně podmíněné omezování tvůrčích a inovačních aktivit.

13.

Vymáhání práv k duševnímu vlastnictví

13.1. Soudní ochrana

Příslušnými k rozhodování sporů z průmyslového vlastnictví jsou dnes krajské soudy. Od 1. ledna 2008 pak bude rozhodovat tyto spory Městský soud v Praze.

13.1.1. Spory z porušení práv plynoucích z patentu, zapsaného užiténého nebo průmyslového vzoru nebo ochranné známky

Těžiště právní ochrany proti porušování práv z průmyslového vlastnictví spočívá v prostředcích občanského soudního procesu. Majitel patentu nebo vlastník ochranné známky či jiného předmětu průmyslového vlastnictví se tedy proti porušování svého práva může bránit především u soudu. Hmotněprávní úprava soudních prostředků, které má k dispozici, je obsažena v zákonu č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví. Porušování práv z průmyslového vlastnictví může být současně také nekalosoutěžním jednáním ve smyslu obchodního zákoníku, proti kterému se může majitel práva soudně bránit.

Žalobou se lze v občanském soudním řízení domáhat toho, aby bylo rozhodnuto o splnění právní povinnosti. Tato povinnost bude obvykle spočívat v tom, aby se v případě, že porušování práva stále trvá nebo hrozí jeho opakování v budoucnosti, žalovaný zdržel jednání porušujícího práva z průmyslového vlastnictví a dále aby odstranil následky svého jednání. Přitom majitel průmyslového práva se může domáhat, aby výrobky, které porušují jeho práva, byly staženy z trhu, za určitých podmínek také aby byly trvale odstraněny nebo zničeny. Stejného se může domáhat zejména také pro materiály či nástroje určené pro výrobu těchto výrobků. Kromě toho se majitel průmyslového práva v případě, že mu vznikla škoda, tedy majetková újma, může domáhat její náhrady nebo vydání bezdůvodného obohacení, došlo-li k němu. Pokud zásahem do jeho práva vznikla nemajetková újma (například poškození jeho dobrého obchodního jména), může se domáhat přiměřeného zadostiučinění (například uveřejnění omluvy nebo finančního zadostiučinění).

Prokazování výše vzniklé škody může někdy v praxi působit obtíže. Proto má majitel průmyslového práva možnost navrhnout soudu, aby stanovil náhradu škody popř. výši bezdůvodného obohacení paušální částkou. Tato paušální částka se rovná nejméně dvojnásobku licenčního poplatku, který by byl obvyklý k získání užívání práva. Jiným prostředkem, který má usnadňovat vymáhání práv z průmyslového vlastnictví, je právo na informace. Majitel práva může požadovat informace o výrobcí nebo distributorech zboží, kterým je porušováno jeho právo. Pokud mu informace není poskytnuta dobrovolně, může se jí domáhat během soudního řízení o porušení svého práva.

13.1.2. Spory o původcovství a právo na patent, užitný vzor nebo průmyslový vzor

Určovací žaloba má preventivní povahu a má za účel poskytnout ochranu právnímu postavení žalobce dříve, než dojde k porušení právního vztahu nebo práva. Určovací žaloba proto není přípustná v případě, kdy k porušení práva již došlo, neboť tam je již třeba se domáhat ochrany žalobou na splnění povinnosti. Určovací žalobou se žalobce domáhá určení, zda tu právní vztah nebo právo je, či není.

Soudy rozhodují spory o původcovství, tedy o tom, kdo je původcem vynálezu, užiténého vzoru nebo průmyslového vzoru, a komu náleží právo na získání jejich ochrany (právo na patent, užitný vzor nebo průmyslový vzor). Časté mohou být především spory týkající se tzv. podnikového vynálezu mezi původcem vynálezu a jeho zaměstnavatelem o tom, komu náleží právo na patent, a obdobné spory týkající se zaměstnaneckého průmyslového vzoru.

13.1.3. Předběžná opatření a zajištění důkazů

Účelem institutu předběžného opatření je prozatímní úprava právních poměrů účastníků do doby, než bude jejich věc soudem meritorně rozhodnuta. Předběžné opatření je také soudní rozhodnutí prozatímní, tedy nikoli konečné povahy.

Výhodou předběžného opatření je rychlost a účinnost, neboť o něm soud rozhoduje bezodkladně a je vykonatelné vyhlášením popř. doručením. Navrhovatel ovšem musí u soudu složit kauci ve výši 50 tis. Kč pro případ, že by předběžným opatřením vznikla škoda. Soud předběžné opatření nařídí především, mohl-li by být výkon rozhodnutí ohrožen, tedy například hrozí-li, že se žalovaný zbaví zboží, které porušuje

průmyslové právo, a to se dostane do oběhu nebo dokonce ke spotřebiteli.

Před zahájením soudního řízení samého lze na návrh za účelem provedení dů-

Před zahájením soudního řízení samého lze na návrh za účelem provedení dů- kazu zajistit zboží, které může porušovat průmyslové právo, materiály a nástroje použité k jeho výrobě a dokumenty, které se ho týkají. K tomu soud přistoupí, je-li obava, že později důkaz bude moci být získán jen obtížně nebo vůbec ne.

13.2. Mimosoudní možnosti uplatnění práv z průmyslového vlastnictví

Mezi mimosoudní možnosti obrany proti porušování práv z průmyslového

Mezi mimosoudní možnosti obrany proti porušování práv z průmyslového vlastnictví patří možnost jednání s domnělým porušovatelem. Součástí jednání může být také nabídka licence. Pokud jednání nevede k dohodě, ale strany mají zájem vyhnout se soudnímu sporu, mohou si zvolit kvalifikovaného prostředníka (mediátora). Strany mohou také spor předložit rozhodci nebo rozhodčímu soudu (Rozhodčí soud při Hospodářské a agrární komoře ČR).

13.3. Určovací řízení před Úřadem

Majitel patentu nebo užitného vzoru může podat u ÚPV žádost o určení, zda

konkrétní předmět (např. konkurenční výrobek) spadá do rozsahu jeho patentu popř. užitného vzoru. Pokud je rozhodnutí kladné, může to odradit od další výroby takového výrobku. Kladné rozhodnutí také zlepšuje postavení majitele patentu v případném soudním řízení o porušování práva z patentu, neboť rozhodnutí Úřadu je v soudním řízení jedním z důkazních prostředků.

13.4. Prosazování průmyslových práv na hranicích

Celní úřady mohou uplatňovat zákazy a omezení v oblasti ochrany průmyslového

vlastnictví proti osobám, které vlastní, drží, skladují nebo prodávají zboží, jehož výrobou nebo úpravou byla porušena práva k průmyslovému vlastnictví.

Celní úřad provádí zásah k zabránění porušování průmyslového práva na

Celní úřad provádí zásah k zabránění porušování průmyslového práva na základě žádosti anebo pokud jde o zboží, které je odhaleno při provádění celního dohledu a celní kontroly v jiných případech. Žádost o zásah se podává písemně, na předepsaném formuláři u Celního ředitelství v Hradci Králové, které o ní rozhoduje. Žadatel si ovšem musí být vědom, že pokud se ukáže, že zboží neporušuje práva k duševnímu vlastnictví, bude hradit náklady spojené s udržováním zboží pod celním dohledem. Pokud Celní ředitelství žádost schválí, zašle rozhodnutí o schválení konkrétnímu celnímu úřadu, který zásah provede. Zásah spočívá v zajištění zboží a ve sdělení relevantních informací o zboží majiteli práva z průmyslového vlastnictví. Se souhlasem majitele zboží celní úřad zajistí zničení zboží. Celní úřad také ve správním řízení rozhoduje o spáchání přestupku resp. správního deliktu a ukládá za ně sankce spočívající v pokutě nebo propadnutí či zabrání zboží.

13.5. Česká obchodní inspekce

Prosazování práv z průmyslového vlastnictví je napomáháno i činností České

obchodní inspekce (ČOI).

Základní oprávnění ČOI spočívá v kontrole právnických a fyzických osob, které

prodávají nebo dodávají výrobky a zboží na vnitřní trh nebo poskytují služby nebo vyvíjejí jinou podobnou činnost na vnitřním trhu. ČOI kontroluje zejména zabezpečení jakosti zboží nebo výrobků, ale i dodržování ostatních podmínek stanovených zvláštními právními předpisy, či zda nedochází ke klamání spotřebitele. ČOI má pravomoc vyžadovat odstranění zjištěných nedostatků a ukládat sankce nebo jiná opatření.

Inspektoři ČOI jsou oprávněni provádět kontrolu také na základě podnětu majitele patentu, vlastníka ochranné známky či majitele jiného průmyslového práva. Jsou oprávněni vstupovat při výkonu kontroly do provozoven, ověřovat totožnost kontrolovaných osob, požadovat od kontrolovaných osob potřebné doklady, odebírat za náhradu od kontrolovaných osob potřebné vzorky výrobků nebo zboží k posouzení, zda nedochází ke klamání spotřebitele a tak dále. Inspektor

může zejména zakázat nákup, dodávku nebo prodej zboží, pokud neodpovídají požadavkům zvláštních právních předpisů.

14. Informační a vzdělávací aktivity Úřadu průmyslového vlastnictví

Kromě toho, že ÚPV plní především funkci národního patentového a známkového

úřadu, který zprostředkovává efektivní ochranu výsledků technické tvůrčí činnosti, předmětů průmyslového výtvarnictví, jakož i práv na označení, působí v neposlední řadě i jako **specializované informační centrum**. Úřad systematicky buduje a zpřístupňuje fond světové i národní patentové literatury. Má k dispozici přes 30 milionů originálních patentových dokumentů z 26 států světa, včetně dokumentů vydaných na základě Evropské patentové úmluvy a PCT. Ve studovně pro veřejnost jsou k dispozici jak klasické (papír, mikrofiše a mikrofilmy), tak také elektronické formy dokumentů (CD-ROM, DVD). Je zde možnost on-line přístupu jak do národních databází budovaných Úřadem, tak i do řady zahraničních databázových center.

V současné době patří mezi nejžádanější služby výpůjčky patentové literatury,

provádění rešerší a sledování stavu vybraných oblastí techniky. Velké množství informací a služeb je poskytováno prostřednictvím internetu a telefonické informační linky. Využit lze také e-mailovou službu „Helpdesk“ (helpdesk@upv.cz), kde informační pracovníci rádi zodpoví veškeré dotazy týkající se průmyslové právní problematiky, příp. předají kontakty, na koho se obrátit. Základní informační služby jsou poskytovány zdarma. Zpoplatněny jsou služby spojené se zvláštními náklady, které musí Úřad na poskytnutí služby vynaložit (např. přístup do zahraničních databázových center), využití služeb rešeršního specialisty či pořizování kopií. Platný aktuální ceník veškerých informačních služeb Úřadu je k nahlédnutí na jeho webových stránkách pod odkazem „Poplatky“.

14.1. Internetová prezentace Úřadu

Na webové stránce Úřad poskytuje podrobné informace o své činnosti, o jednotlivých předmětech průmyslového vlastnictví, poskytovaných službách, právních předpisech a činnosti Institutu průmyslové právní výchovy. Jsou zde k dispozici objednávkové formuláře ve formátu PDF pro objednávky rešerší, tištěné verze Věstníku Úřadu a publikací Institutu průmyslové právní výchovy. Dobrými pomůckami pro uživatele může být on-line Věstník ÚPV (od č. 1/2000) a – pro zjednodušení orientace v problematice zařřďování předmětů průmyslové ochrany – on-line třídící systémy (Mezinárodní patentové třídění – dále MPT, Locarnské třídění průmyslových vzorů, Niceské třídění výrobků a služeb a Vídeňské třídění obrazových prvků ochranných známek).

14.2. Prezenční výpůjčky patentové literatury

Prezenční výpůjčky jsou základní službou poskytovanou studovnou pro veřejnost. Při osobní návštěvě studovny si mohou zájemci vypůjčit patentovou literaturu, především úplné popisy nebo titulní listy národních a zahraničních udělených patentů, zveřejněných patentových přihlášek, zapsaných užitných a průmyslových vzorů a ostatní doprovodnou literaturu, jako např. patentové a známkové věstníky, třídniky apod. Důležitým pramenem studia průmyslové právních informací je i nepatentová technická literatura, která zahrnuje odborná periodika, monografie a slovníky.

14.3. Rešerše

14.3.1. Rešerše na ochranné známky

Úřad poskytuje následující typy rešerší na ochranné známky s územní platností pro ČR:

• prostřednictvím informačního střediska (vstupní hala Úřadu) – zde se vyhotovují

rešerše pouze na slovní OZ (případně na majitele OZ) s platností pro území ČR. Rešerše je vyhotovena na počkání bez rešeršní zprávy. Počet provedených rešerší pro jednoho klienta je limitován vytižeností informačního střediska a náročností rešerše;

- prostřednictvím písemné objednávky – lze objednat rešerši na ochrannou známku slovní, kombinovanou i obrazovou. Objednávkový formulář je k dispozici na internetových stánkách Úřadu a lze ho doručit osobně, poštou, faxem nebo e-mailem. Lhůta pro zpracování rešerše je stanovena 30 dnů s možností expresních objednávek vyřízených do 24 hodin (100% expresní příplatek k ceně práce rešeršéra) a do 3 dnů (50% expresní příplatek k ceně práce rešeršéra). Výsledkem rešerše je přehled nalezených známek odpovídajících zadání a rešeršní zpráva. Tato dokumentace je zaslána poštou na dobírku. Lze si ji vyzvednout i osobně současně s uhrazením příslušné ceny. Důležitou informací je, že výše uvedené rešerše mají pouze informativní charakter a nezakládají právo pozdějšího zápisu ochranné známky do rejstříku ÚPV.

14.3.2. Patentové rešerše

Je možné objednat následující rešerše:

- Rešerše na právní stav dokumentu** – odpovídá na otázku, zda je dokument udržován v platnosti, nebo zda jeho platnost skončila.
- Rešerše na patentové rodiny** – vyhledává se soubor patentových dokumentů týkajících se téhož vynálezu a téhož přihlašovatele a původce v různých zemích.
- Rešerše na jméno** – jsou vyhledávány dokumenty vybraného původce nebo přihlašovatele/majitele průmyslových práv.
- Rešerše na stav techniky** – je zjišťován stav techniky v určité zájmové oblasti. Tyto rešerše jsou důležité zejména před podáním přihlášky, zahájením výzkumu, nákupem licence nebo zaváděním nových výrobních programů.

14.3.3. Rešerše na průmyslové vzory

Rešerše na vnější vzhled výrobku jsou prováděny v databázi národních prů-

myslových vzorů s bibliografickými daty, případně (př tematických rešerších) ve věstnících a v archivních národních dokumentech průmyslových vzorů, které obsahují jejich vyobrazení. Rešerše se provádějí podle čísel dokumentů, znaků mezinárodního třídění průmyslových vzorů (Locarnské třídění), jména původce, vlastníka průmyslového vzoru.

14.4. Rešeršní databáze

Na webových stránkách Úřadu lze využít on-line databází, kde lze

zdarma provádět rešerše na všechny druhy předmětů průmyslového vlastnictví. Národní databáze jsou k dispozici v základní vyhledávací verzi a v pokročilé verzi, která dovoluje vyhledání s použitím logických operátorů a kombinaci více rešeršních kritérií. Uživatelé je naleznou pod odkazem „On-line databáze“. Úřad pořádá v pravidelných intervalech kurzy pro veřejnost, v rámci kterých se uživatelé seznámí s ovládáním národních databází, vyzkouší si na jednoduchých příkladech jaké možnosti databáze nabízejí a co v nich lze nalézt.

14.4.1. Databáze patentů a užitných vzorů

Databáze obsahuje údaje o národních přihláškách vynálezů zveřejněných od roku 1991 a patentech od č. 228531, o zapsaných užitných vzorech, o mezinárodních (PCT) přihláškách designovaných pro Českou Republiku a evropských patentech platných na území České Republiky. Nalezené záznamy jsou přehledně řazeny v seznamu a jednotlivé záznamy obsahují kromě bibliografických údajů také anotaci a případně vyobrazení. V základní vyhledávací verzi jsou pak výpisy záznamů ještě doplněny odkazem „Přehled položek řízení“, který zobrazí průběh řízení o dané přihlášce. Vyhledávání titulních stran národních patentů podle čísla je rovněž možné a zobrazuje faksimile titulních stran spisů od č. 1 do č. 291541. Vyhledávání a zobrazení faksimilních plných textů patentových spisů podle jejich čísla funguje pro udělené patenty od č. 1 do současnosti a pro zapsané užitné vzory od č. 1 do současnosti. Oba odkazy jsou k nalezení nad samotnou vyhledávací obrazovkou u obou verzí. Do systému pro vyhledávání spisů a sledování průběhu řízení lze vstoupit i přímo přes samostatný odkaz „Pře-

hled položek řízení“, který je umístěn v oddílu „On-line databáze“.

14.4.2. Databáze průmyslových vzorů

Databáze obsahuje údaje o národních průmyslových vzorech zapsaných do rejstříku – bibliografie a vyobrazení od č. zápisu 3500. Výstupy jsou pak řazeny v seznamu a jednotlivé záznamy obsahují bibliografické údaje a vyobrazení. V pokročilém rozhraní se nabízí volba dvou typů zobrazení seznamu a kromě toho lze také zvolit výstup formou tzv. obrazové galerie, která v přehledné formě seřadí vyobrazení k nalezeným záznamům. V obou vyhledávacích verzích jsou pak výpisy záznamů taktéž doplněny odkazem „Přehled položek řízení“.

14.4.3. Databáze ochranných známek platných na území ČR

Databáze umožňuje uživateli současně prohledávat údaje o všech ochranných známkách platných na území České republiky, neboť obsahuje údaje o přihláškách národních ochranných známek (ÚPV), o zápisech mezinárodních ochranných známek s designací pro území České republiky a Evropské Unie (WIPO, WIPO-EU) a o přihláškách ochranných známek Společenství (OHIM). Nalezené záznamy jsou jako u obou předchozích databází opět řazeny v seznamu, ze kterého lze otevírat výpisy jednotlivých záznamů. Ty rovněž obsahují všechny důležité údaje a vyobrazení, pokud jde o ochrannou známku obrazovou, kombinovanou nebo slovní grafickou. V pokročilém rozhraní má pak uživatel opět možnost volit dva typy zobrazení seznamu a i zde se nabízí výstup formou galerie, která je velmi užitečná při vyhledávání podle obrazového prvku.

V obou vyhledávacích verzích jsou pak výpisy záznamů taktéž doplněny odkazem

„Přehled položek rejstříku“ a navíc lze pomocí odkazu „Výpis z rejstříku OZ“ otevřít a tisknout záznam i v této formě. Výhodou pro uživatele databází je především stejný vzhled a zásady fungování všech rozhraní. Vyhledávat v nich lze pomocí různých kritérií, např. data podání, podle názvu vlastníka, čísel přihlášek nebo dokumentů, čísel zápisů, zařřďování a mnoha jiných. Dalším usnadněním práce je také stejný vzhled výstupů a jejich řazení v seznamech s možností otevírání jednotlivých záznamů. V seznamech u pokročilých rozhraní je možné označovat jednotlivé záznamy a tisknout výsledky v celé dávce. Aktualizace národních dat probíhají denně, u dat získávaných z ostatních úřadů (OHIM, WIPO, EPO) podle dodávek dat z těchto úřadů.

14.4.4. Zahraniční databáze

V oddílu „On-line databáze“ uživatelé mohou dále nalézt odkazy na zahraniční

databáze jednotlivých patentových úřadů nebo mezinárodních organizací, kromě jiných např. systém pro rešerše mezinárodních ochranných známek ROMARIN, systém pro vyhledávání informací o ochranných známkách Společenství CTM-ONLINE a o průmyslových vzorech Společenství RCD-ONLINE, ale také mnohé zahraniční databáze patentů a užitných vzorů, např. databázi Esp@cenet.

Databáze Esp@cenet je rešeršním systémem Evropské patentové organizace

a byla spuštěna v říjnu 1998. Přístup k databázi je volný na adrese **www.espa-cenet.com** nebo také prostřednictvím jednotlivých národních úřadů členských zemí, tedy i České republiky. V tomto případě může uživatel využít rozhraní v národních jazycích, rozsah národních dat je zde však omezen pouze na poslední dva roky. Připojením prostřednictvím EPÚ získá uživatel bezplatný přístup k 60 milionům dokumentů, mezi nimiž jsou obsažena japonská a čínská abstrakta v angličtině, informace členských států Evropské patentové dohody, mezinárodní a evropské patentové přihlášky a udělené dokumenty, ale také záznamy z citované nepatentové literatury.

Výsledky jsou zobrazovány v seznamu dokumentů, které byly k zadanému dotazu nalezeny. Jednotlivé nalezené záznamy lze pak otevřít a zobrazit další podrobnější informace, jako popis, nároky, původní dokument, výkresy, bibliografická data a případně i právní stav dokumentu.

14.5. Sledování stavu vybraných oblastí techniky

Pokud má uživatel zájem o průběžné sledování stavu techniky v určitém oboru, může mu Úřad v rámci svých služeb zajistit pravidelné zaslání nově publikovaných patentů nebo jejich určitých částí. Tato služba se provádí na základě písemné objednávky, v níž uživatel vymezí znaky MPT, územní a časový rozsah

a uvede požadavek na typ výstupu. Výstup může obsahovat titulní list, patentové nároky, výkresy, kombinaci těchto údajů nebo kompletní popis vynálezu. Poplatky za tuto službu jsou uvedeny v ceníku na webových stránkách Úřadu pod odkazem „Poplatky“.

14.6. Vzdělávací činnost

Součástí Úřadu je Institut průmyslově právní výchovy (dále Institut) – vzdělávací a nakladatelské pracoviště.

14.6.1. Dálkové specializační studium

Na Institutu lze dálkově studovat problematiku ochrany průmyslového vlastnictví v rádném studiu, které trvá dva roky (jedenkrát v měsíci ve dvoudenních soustředěních) a je ukončeno obhajobou odborné práce a ústní závěrečnou zkouškou. Studium zahrnuje výuku patentového práva, patentových informací a rešerší, práv na označení a zahraničního patentového práva s návazností na související problematiku.

14.6.2. Krátkodobé kurzy a školení

Institut nabízí řadu krátkodobých kurzů a školení určených široké veřejnosti podle aktuální potřeby. Na základě požadavků je možné odborné semináře zorganizovat na středních i vysokých školách, případně prostřednictvím vzdělávacích agentur.

14.7. Publikační činnost

Institut zajišťuje i činnost vydavatelskou a ediční. Vydávané publikace jsou určeny především pro potřebu posluchačů specializačního studia a kurzů, ale i odborné veřejnosti. Zajišťuje také vydávání odborného **časopisu „Průmyslové vlastnictví“** a dalších propagačních materiálů, včetně monotematických informačních brožur týkajících se patentů, užitných a průmyslových vzorů a ochranných známek. Všechny publikace je možné si objednat poštou, faxem či e-mailem, případně zakoupit bez objednání ve studovně Úřadu. Propagační a informační materiály jsou zájemcům k dispozici zdarma, např. ve vstupní hale Úřadu nebo v informačním středisku.

14.8. PATLIB centra

Vzhledem k tomu, že jedním z hlavních poslání Úřadu je zvyšování průmyslově právního povědomí mezi laickou i odbornou veřejností, zapojil se do sítě informačních středisek zaměřených na problematiku průmyslově právních informací (PATLIB), která jsou podporována národními patentovými úřady členských států EPO. V České republice existuje celkem osm **regionálních center patentových informací**, tzv. **PATLIB center**. Stéžejní působí přímo v rámci ÚPV, zbývajících sedm je rozmístěno po celém území ČR. Hlavním posláním PATLIB center je poskytování kvalitních informačních služeb k dané problematice v jednotlivých regionech. PATLIB centra jsou zásobována dokumenty vydávanými ÚPV i dokumentací vydávanou EPÚ, mají zajištěn přístup k databázi Esp@cenet@ a jejich zaměstnanci jsou v daném oboru průběžně vzděláváni. Regionální PATLIB centra v České republice fungují zejména v rámci velkých vědecko-technických knihoven (Praha, Brno, Olomouc, Hradec Králové, Ostrava, Pardubice, Plzeň, Ústí nad Labem).

15.

Příklady často kladených otázek

1. Jaký je rozdíl mezi ochrannou známkou a průmyslovým vzorem?

Odlišuje je jejich základní funkce, kterou zajišťují:

Průmyslový vzor, zjednodušeně řečeno, chrání tvar výrobku/produktu.

Ochranná známka je rovněž spjata s produktem. Jejím hlavním úkolem je rozlišit obchodního původce ve spojitosti s konkrétním výrobkem nebo službou. Ochrannou známku lze bez omezení prodlužovat, vždy na deset let, na rozdíl od ní je možno platnost zápisu průmyslového vzoru prodlužovat vždy po pěti letech na maximální dobu dvaceti pěti let.

2. Co je to ochranná známka Společenství?

Ochranná známka Společenství (Community Trade Mark – CTM) má unitární charakter. CTM přihláška a CTM jsou platné na celém území Evropské unie. Přihláška a následná registrace se automaticky rozšíří na všech 25 členských států Evropské unie. Není možné zeměpisně omezit její ochranu jen na některé členské státy.

3. Rád bych si chránil „jménem“ svůj produkt tak, aby ho nikdo jiný nemohl uvést na trh.

V tomto případě je ochranná známka tou kategorií duševního vlastnictví, která by vám v tom mohla pomoci. Ochranná známka umožňuje rozpoznání výrobků a služeb a jejich vzájemné rozlišení na trhu. Pomáhá zákazníkovi se orientovat a hraje významnou úlohu v marketingu a propagaci. Tuto roli může plnit jen ochranná známka, která vyhovuje legálním požadavkům a která je dostatečně rozpoznatelná. Ochranná známka zajišťuje tomu, kdo si ji nechal zaregistrovat jako jedinému právo ji užívat na trhu ve spojitosti s určitým výrobkem či službou.

4. Jak si mohu chránit „logo“ – ochrannou známkou v zahraničí?

Národní ochranná známka zajišťuje ochranu pouze na území daného státu. Takže pokud někdo prodává své zboží nesoucí ochrannou známkou nebo nabízí své služby rozlišené ochrannou známkou v zahraničí, je rozumné získat ochrannou známkou i v dané zemi. To je možné učinit podáním národní přihlášky v každém státě, vyžaduje to však služby zástupce. Dále existují mezinárodní dohody, které umožňují žádat a získat podáním jediné přihlášky ochranou známkou s platností rozšířenou na více států. Pro země EU je možno využít tzv. ochrannou známkou Společenství.

5. Mám nápad, který mám v úmyslu nabídnout firmám působícím v dané oblasti, mohu si ho nějak chránit, než je s ním seznámím?

Ve smyslu ustanovení §3 zákona č. 527/1990 Sb., o vynálezech a zlepšovacích návrzích v aktualizovaném znění nelze chránit pouhý nápad ani službu. Vždy musí jít o konkrétní technické řešení, výrobek, zařízení apod. Doporučuje se kontaktovat některého z patentových zástupců a svůj úmysl s ním prokonzultovat. Adresář Komory patentových zástupců a advokátních kanceláří lze nalézt na webové stránce ÚPV pod odkazem „Průmyslová práva“ nebo na adrese www.patzastupci.cz.

6. Jaký je rozdíl mezi patentem a užitným vzorem?

Oba jsou způsoby právní ochrany technických řešení (vynálezů), které splňují zákonné podmínky ochrany: jsou nové, průmyslově využitelné a jsou výsledkem vynálezecké činnosti (u ochrany patentem), resp. přesahují rámec pouhé odborné dovednosti (u ochrany užitným vzorem). Uvedené, tzv. věcné podmínky ochrany se však v řízení o přiznání ochrany užitným vzorem nezkušují, získání ochrany je v jeho případě levnější a rychlejší. Užitným vzorem nemůže být chráněn výrobní postup.

Seznam zkratk:

ÚPV	Úřad průmyslového vlastnictví
WIPO	World Intellectual Property Organization
OHIM	Office for Harmonization in the Internal Market
EPO	European Patent Organization
EPÚ	Evropský patentový úřad
PCT	Patent Cooperation Treaty
ČOI	Česká obchodní inspekce

Cenným zdrojem informací pro zájemce o problematiku duševního vlastnictví jsou informační brožury Úřadu, které jsou distribuovány zdarma. V případě zájmu je můžete objednat na adrese Úřadu průmyslového vlastnictví nebo telefonicky na tel.: 224 383 110, případně faxem: 224 311 566 či e-mailem: pbenesova@upv.cz. Jejich plné znění je k dispozici na webových stránkách Úřadu www.upv.cz.

Místo, kde začíná cesta za úspěchem

INFORMAČNÍ MÍSTO PRO PODNIKATELE

Systém InMP je tvořen celorepublikovou sítí kontaktních míst, kde podnikatelé najdou proškolené pracovníky, kteří jsou připraveni poskytnout odbornou pomoc nebo alespoň kvalifikovanou radu, kde případně lze odbornou asistenci získat.

Podnikatel může se svým dotazem kontaktovat regionální informační místo osobně, telefonicky, pomocí elektronické pošty nebo prostřednictvím formuláře na internetové stránce: inmp.komora.cz.

Příručky InMP

Na informačních místech je pro malé a střední podnikatele v jednotlivých oborech připraveno v elektronické formě na 300 oborových příruček, které postihují aktuální zákonné předpisy pro provozování dané živnosti, informují o nových trendech v oboru a rozkrývají obsah živnosti srovnáním praxe s pojetím popsaným v živnostenském zákonu. Kromě příruček zaměřených na jednotlivé živnosti vydává HK ČR v rámci projektu InMP i příručky k průřezovým tématům, jakými jsou Pracovní právo v ČR, Zadávání veřejných zakázek, Obnovitelné zdroje energie atd.

Bližší informace:

www.komora.cz/inmp
inmp@inmp.cz

PŘÍKLADY:

- **A**rchivace a skartace
- **B**ezepečnost a ochrana zdraví při práci
- **Č**innost účetních poradců, vedení účetnictví
- **D**rezura zvířat
- **E**lektronická zařízení
- **F**otografické služby
- **G**rafické a kresličské práce
- **H**ostinská činnost
- **I**nternetový obchod
- **J**aderná zařízení
- **K**ovářství
- **L**egislativa – bezpečnost potravin
- **M**aloobchod se smíšeným zbožím
- **N**ákup, prodej a skladování paliv a maziv
- **O**bnovitelné zdroje
- **P**racovní právo v ČR
- **R**eklamní činnosti a marketing
- **S**měnárenská činnost
- **T**openářství a vodoinstalatérství
- **U**bytovací služby
- **V**ýroba oděvů a oděvních doplňků
- **Z**adávání veřejných zakázek

Vychází jako příloha časopisu Komora.cz

Pro Hospodářskou komoru ČR, odbor Informační místa pro podnikatele,
připravil Úřad průmyslového vlastnictví.